

Bralne značke!

Foto DD

Nagrada Tantadruj 2017

Nagrajena Miranda Caharija!

Iskreno se veselimo nagrade Tantadruj, ki jo tri primorska gledališča letos že sedmič podeljujejo, ker je letos šla v prave roke. Miranda Caharija je letošnja prejemnica, za življenjsko delo seveda. In to kakšno delo! Najbrž je res, da vsakogar označi že rojstni kraj; Miranda Caharija je iz Križa že kot otrok gledala na širo morje, od malih nog hotela postati igralka, zato je že v otroških letih naredila prve korake na odru, kasneje ostala zavezana nam in Tržaškemu gledališču, današnjemu Slovenskemu

stalnemu gledališču v Trstu. Tudi na študij v Ljubljano ni šla, samo zato, ker so bile v Trstu in pri nas potrebe prevelike! Zavezanost slovenskemu jeziku, čisti besedi, našemu človeku, vse to in več!, je in še danes odlikuje Mirando Caharija, ki so ji rojenice v zibelko dale topel, sredozemski, naš značaj, veselje do jezika, visoke umetnosti, ki je visoka tudi in morda še najbolj takrat, ko so kot vrhunska igralka izkažeš na našem krasnem borjaču! Iskrene čestitke!

JUP

GORICA Stoto Srečanje pod lipami

Naši črni koraki so morda zlati ...

V petek, 26. maja, je bilo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici že stoto Srečanje pod lipami in je s pomembno vsebino tudi počastilo to okroglo številko. Večer je bil namenjen liku Milana Komarja in njegovemu filozofskemu nauku. Predavali so Matija Ogrin, Martin Sušnik in Igor Senčar. Srečanje je povezovala Erika Jazbar; za uvod je prebrala Komarjev sonet *Gorica*, ki ga je napisal leta 1988. V njem izpovedal, da je pustil pol srca v Gorici. Prizna, da ne ve, kakšni so Božji načrti z nami, in da so naši črni koraki morda zlati. Komar je bil sin primorskih beguncev, ki so se po 1. svetovni vojni umaknili v Slovenijo. Oče Ludvik je bil s Tržaškega, mati Cecilija Blažič z Goriškega. Milan Komar je ostal vse življenje navezan na Gorico. Sem je tudi pribežal leta 1942, da

bi se rešil pred komunističnim terorjem, ki mu je grozil z usmrtnitvijo. V Turinu je doktoriral iz prava in se leta 1944 vrnil v Gorico ter postal urednik Goriškega lista. V Argentino se je izselil leta 1947 in tam postal steber slovenske narodne skupnosti. Bil je odličen profesor filozofije in po njem se danes poimenuje tudi filozofska šola. Pred dnevi je bilo v galeriji Družina v Ljubljani javno srečanje o Milanu Komarju. Prikazali so predvsem njegovo filozofsko misel, a povedali tudi, kako je bil zvest veri, kako je ljubil domovino in bil neutrujen iskalec resnice. S srečanja v Ljubljani je pisatelj Zorko Simčič poslal goriškim rojakom poseben pozdrav, ki ga je Erika Jazbar prebrala.

/ str. 15
Matevž Čotar

www.parruchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

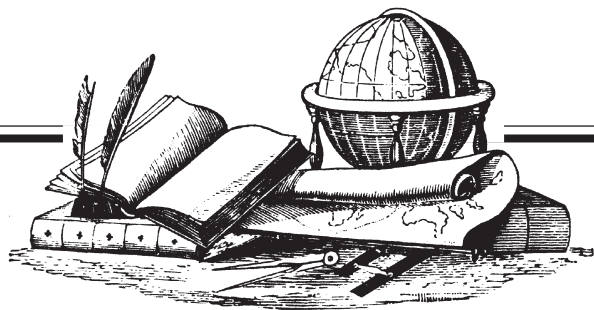
PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

**OPRAVI NAKUP ZA VSAJ 25 EVROV...
IN PO SVOJI IZBIRI BOŠ
LAHKO KUPIL VELIKO
PROFESIONALNIH
PROIZVODOV
PO 1 evro!**

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

Ljubljana / Ministrstvo za zunanje zadeve

Minister Erjavec podpira naša prizadevanja

Zunanji minister Karl Erjavec je minuli teden na srečanju s predstavniki slovenske narodne skupnosti v Italiji govoril o osnutku italijanskega volilnega zakona. Vsi so izrazili upanje, da bodo v novem zakonu zagotovila za izvolitev Slovencev v italijanski parlament. Erjavec pa je dodal, da bodo v tej smeri opravili potrebne pogovore, za katere bo najprej zadolžen slovenski veleposlanik v Rimu Benko, ki se bo sestal s predsedniki parlamentarnih skupin.

Minister je dejal, da v okviru ohranitve skupnosti Slovenija želi predvsem, da bi imeli v obeh domovih italijanskega parlamenta predstavnika slovenske narodne skupnosti. Srečanja so se udeležili poslanka Tamara Blažina, predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Walter Bandelj in Rudi Pavšič, predsednika Paritetnega odbora Ksenija Dobrila in deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec. Želja naše matične domovine je, da Italija čim bolj upošteva 26.

člen zaščitnega zakona. Ta predvideva, da bi moral volilni zakon za volitve senata in poslanske zbornice vsebovati določila, ki olajšajo izvolitev kandidatov, ki pripadajo slovenski manjšini. Erjavec namerava to temo obravnavati tudi z italijanskimi vladnimi predstavniki. Med drugim je omenil, da bo za to imel pri-

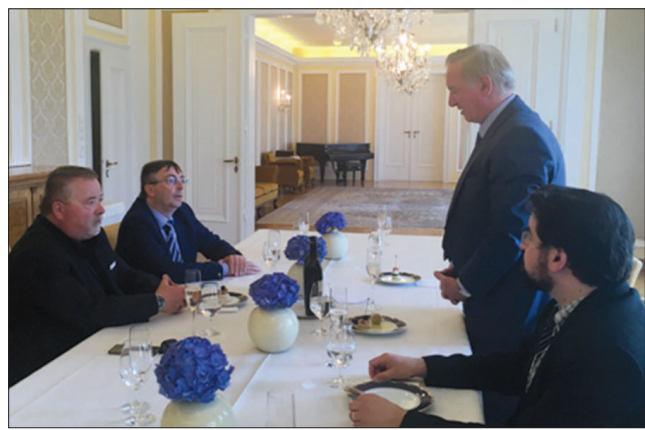
ložnost na Berlinskem procesu, kjer bo debata sicer tekla o Zahodnem Balkanu, prisoten pa bo tudi italijanski premier Paolo Gentiloni. Poslal je tudi že pismo na italijansko zunanje ministrstvo glede zasedanja koordinacijskega odbora ministrov Slo-

venije in Italije, kar bo po Erjavčevih besedah tudi odlična priložnost za razpravo o slovenski narodni skupnosti v Italiji. Slovenska poslanka Demokratske stranke v italijanskem parlamentu Tamara Blažina je pojasnila, da je osnutek zakona še v parlamentarni razpravi. Opozorila je, da sedanji zakon ni primeren, novi zakon pa odpira možnosti za slovensko narodno skupnost in izvajanje 26. člena zaščitnega zakona. Dodala je, da bo treba slediti razvoju osnutka zakona, predvsem glede zarisovanja določenih okrožij, ki bodo upoštevala območje slovenske naselitve. Sicer pa so predstavniki slovenske narodne skup-

nosti v Italiji že pred srečanjem opozorili, da je treba spremljati dogajanje glede osnutka volilnega zakona in podpreti prizadevanja manjšine v Italiji. Osnutek novega italijanskega volilnega zakona naj bi nadgradil t. i. Italicum, ki je bil sprejet leta 2015.

krovnih organizacij, ki složno nastopata v interesu celotne slovenske skupnosti, kar je prišlo do izraza tudi na nedavnem srečanju na tržaški občini. Srečanje v Vili Podrožnik je bilo tudi priložnost za oceno nedavnega obiska ministra Žmavca med Slovenci na Videmskem, ki se je začelo v Špetru in Čedadu ter se zaključilo v Reziji. Taka srečanja, je bilo mnenje ministra in predsednikov SKGZ in SSO, so pomembna, ker se predstavniki Urada

Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu neposredno soočijo s stvarnostjo naše organizirane skupnosti na teritoriju. Na srečanju so se dogovorili tudi o naslednjih pobudah, ki jih bodo izpeljali med Slovenci v Italiji.

Predsednik Pahor s predstavniki slovenske manjšine

V Avstriji o položaju slovenske narodne skupnosti

Predsednik RS Borut Pahor se je v torek, 23. maja, pred uradnim obiskom avstrijskega predsednika Alexandra van der Bellna v Sloveniji, v Ljubljani sestal s predstavniki slovenske narodne manjšine v Avstriji, ki so mu predstavili svoj položaj in težave ter ga seznanili z mnenji o možnih rešitvah.

Predsednik Borut Pahor se jim je zahvalil za njihovo zavzeto in požrtvovalno delo ter

zagotovil, da se Slovenija zaveda odgovornosti, ki jo ima do ohranjanja slovenskih narodnih skupnosti v drugih državah. Strinjali so se, da je potrebno rešitve, ki bodo sprejemljive za slovensko manjšino na avstrijskem Koroškem, tudi vnaprej iskati v dialogu. Pogovora so se udeležili predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Valentin Inzko, podpredsednik Zveze slovenskih organizacij Avgust

Brumnik, podpredsednica Skupnosti koroških Slovencev Zalka Kuchling, predsednik Enotne liste Gabrijel Hribar, predstavnik Narodnega sveta koroških Slovencev Nanti Olip, član odbora Kulturnega društva člen 7. Sebastian Walcher ter slovenski generalni konzul v Celovcu Milan Predan, slovenski veleposlanik na Dunaju Andrej Rahten in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc.

Časnikarski tečaj za višješolce v našem uredništvu

"Za našo prihodnost ste zelo pomembni!"

Gost časnikarskega tečaja za višješolce v

goriškem uredništvu Novega glasa je bil 25. maja Walter Bandelj, po poklicu bančnik, sicer pa znan prosvetni delavec, občinski svetnik v Gorici in predsednik Sveta slovenskih organizacij. Mladim, ki so se tokrat zbrali, je v sproščenem pogovoru z urednikom Jurijem Paljkom spregovoril o razvejeni in živi slovenski stvarnosti od Milj prek Goriške do Trbiža.

Poudaril je pomen dela za naša društva, pa tudi poročanja o njihovem delovanju, saj "ostane samo to, kar je zapisano". To je pomembno tudi za prihodnost. Prav tako je za prihodnost naše skupnosti pomembno, da so v naših društvih dejavni in navzoči mladi, je poudaril Bandelj, ki je doslej najmlajši predsednik krovne organizacije SSO in si od vsega začetka - ne brez težav - prizadeva, da bi prenavljal naše organizacije, da bi v njih bilo čim več mladih. "Če vi ne pride te zraven, nimamo prihodnosti... Vi me boste zamenjali". Biti predsednik krovne organizacije je težko, je še povedal: ne gre za profesionalno delo, čeprav bi tako moralo biti, saj jemlje ogromno časa in energij. O SSO-ju je povedal, da so njegove temeljne vrednote krščanstvo, demokracija in slovenstvo, bistvena razsežnost pa je tudi prostovoljstvo, temelj, na katerem je dolga leta slonelo delo naših društev. Kot organizacija ima SSO v skladu z deželnim zakonom št. 26 neposreden stik z deželno upravo FJK, pa tudi z občinskimi upravami.

Govor je bil tudi o evropskih projektih, ki jih SSO uresničuje skupno s SKGZ-jem in z manjšinama v Sloveniji in Hrvaški, o strateškem projektu Jezik-Lingua, ki "je bil zahteven", o iskanju drugih virov financiranja, saj "javni prispevki iz Italije in Slovenije nikdar ne zadoščajo", o deželni posvetovalni komisiji in uvajanju sprememb glede razdeljevanja prispevkov, ki pa je "zaradi ustaljenih navad" izjemno težko. Bandelju je v tem trenutku očitno posebno pri srcu šolstvo v Kanalski dolini, kjer postavljajo na noge trijezično šolo, "to, kar si ljudje močno želijo"; zaveda pa se, da gre za veliko novost in da zato

"ne bo lahko". Med trenutnimi vročimi temami je bil omenjen tudi volilni zakon, saj krovni organizaciji nemalokrat stopata tudi v politično areno. Bandelj je med drugim spomnil, da nam zaščitna zakonodaja daje več možnosti: pomembno je, da se teh pravic poslužujemo, "drugače so naši naporji zaman". To velja za slovenska imena in priimke, pa tudi za dvojezične osebne izkaznice.

Mozaik naše stvarnosti je pisan in živahen, dela je veliko. Zato je Bandelj mladim poklonil promocijsko burošo SSO-ja in jih izrecno pozval, naj jim vse to "pride v kri, saj za našo prihodnost ste zelo pomembni"! / DD

Gojenci centra Komel, ki se učijo jazz, so imeli minulo soboto dveurni koncert v na prazniku Červinjanu. Gabriel Gardenal, Daniele in Francesco Sentieri, Luka Paljk in Francesco De Monte so preigravali klasični jazz.

Povejmo na glas

So tudi zelo lepe stvari

So tudi zelo lepe stvari v današnjem času, ki nas postavlja pred velike preizkušnje. V času, ki pritiska na nas z veliko hitrostjo, nas osamlja in nam grozi s poslabšanjem medsebojnih odnosov celo v zasebnem krogu. So lepe stvari v času, ko še nismo pričeli odpravljati razlogov za pojav pribežništva in terorizma in ne manjka odklonilnih stališč do prišlekov, ki se k nam zatekajo od daleč. V času, ki nas s še vedno trajajočo ekonomsko krizo vse preveč potiska v pehanje za materialnimi dobrinami in s tem potiska proč od duhovnih vrednot, brez katerih ne more biti sožitja in notranje sreče. In prav v tem času je res tudi veliko zelo lepih stvari, ki nas opogumljajo in prepričujejo, da je prav zaradi nemajhnih težav in stisk vendar možen učinkovit in za vse koristen odgovor na vse, kar nas obremenjuje in nas želi odmakniti od nas samih. Brez števila je namreč primerov solidarnosti in upoštevanja človeka v težavah, brez števila je primerov razumevaločega odnosa do pribežnikov, ni malo stališč, ki vidijo v terorizmu tudi delež naših odločitev, ki bi jih lahko spremenili in popravili. Ni malo glasov, ki svarijo pred vse večjo prevlado že omenjene materialne miselnosti, ki človeku in človeštvu ni nikoli prinesla nič dobrega. In v tem okviru se je mogoče spomniti vsestransko razvejane bogate kulturne dejavnosti, ki krasi našo tukajšnjo narodno skupnost, tudi to sodi med lepe stvari, česar ne bi smeli pozabiti. In praznik ob 60-letnici Slovenske gimnazije v Celovcu z udeležbo slovenske

ga in avstrijskega predsednika in še in še bi lahko naštevali. Med toliko bolj lepimi stvarmi pa so gotovo primeri takšnega ali drugačnega prostovoljstva in celo dobrotništva. Tu velja med drugim izpostaviti slovenskega podjetnika Vincenca Drakslerja, ki je prav v teh dneh v Kranju prispeval za nakup in ureditev hiše "za pomoč ženskam in otrokom žrtvam nasilja" 443 tisoč evrov. Imenovani podjetnik visoke starosti, ki je skoraj vse življenje preživel v Nemčiji in kasneje v Švici, je v Sloveniji ustanovil svojo fundacijo in je do zdaj naši matični domovini oziroma ljudem v stiski namenil več kot 2 milijona (!) evrov. Pravi, da je njegovo življenje že mimo in da želi predvsem pomagati materam z otroki, čeprav svojo pomoč namenja še nekdanjim zasvojenecem z mamili, da bi se spet uspeli vključiti v družbo, kar je izjemno težaven korak, s katerim je ozdravitev šele dokončno udejanjena. Ko so Vincenca Drakslerja vprašali, kdaj je začutil nagnjenje do dajanja pomoči drugim, ni bil v zadregi z odgovorom: ko je videl v Afriki otroke v revščini in brez vsakršne prihodnosti. In potem je videl nesrečo ljudi pri sebi doma in jim pričel pomagati. Ni potemtakem malo lepih stvari, ki so prisotne med nami in nas vabijo, naj se jih oklenemo. V njih je tista smer, ki vsemu hudemu, mrakobnemu in s tem zlovesčemu odvzema moč. Predvsem pa dokazuje, da je za vse dobronameren in s tem smiseln svet možen, treba se je zanj le odločiti.

Janez Povše

Sandra Sodini, direktorica EZTS/ Nastopil je čas operativne faze

Kaj če bi povezali Triglav z Gradežem?

Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS) prinaša na območje Gorice, Nove Gorice in Šempetra - Vrtojbe močan investicijski potencial. Iz evropskih skladov so tri občine prejele 10 milijonov evrov. 5 jih bodo namenili razvoju posoškega čezmejnega parka, 5 pa čezmejnemu zdravstvu. Izvedba zastavljenih ciljev bo trajala 48 mesecev in se bo tako sklenila v začetku leta 2021. O izzivih smo se pogovorili z direktorico Sandro Sodin

Aprila je Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje stopilo v operativno fazo. Sredstva v višini 10 milijonov evrov, ki so prišla iz evropskih skladov, so zdaj na razpolago in jih EZTS lahko uporablja. Med prvimi potezami združenja je bila objava razpisa za 5 novih delovnih mest. Kako poteka postopek zaposlovanja?

To je prvi korak, ki bo potem prešel v fazo del na teritoriji. Tudi tako pomagamo trem mestom. Junija bo kadrovska ekipa, ki jo dopolnjujemo z novimi zaposlitvami, nared.

Kako bo to vplivalo na delovanje EZTS?

EZTS ima strateški plan, ki sloni na dveh stebrih. Financiral se je iz programom Italija - Slovenija. V naslednjih letih bomo lahko razvili dva projekta. Prvi bo vzpostavil nov naravni park na območju Soče, drugi pa bo pomembna pridobitev za čezmejno zdravstvo.

Posoški park ste zastavili širše. Omogočil bo, da tri občine, ki sodelujejo pri projektu EZTS, pridobijo neki skupni imenovalec. Drži?

Soča je simbol vseh treh občin. Je simbol naših krajev. Danes je simbol enotnosti in združevanja treh mest. Projekt želi združiti obstoječe parke v Gorici, Novi Gorici in Šempetru. To bo očitno pri postavitvi turizma, saj pripravljamo 12 kilometrov novih kolesarskih poti. Delamo pa tudi bolj splošno na vprašanju mobilnosti, ki naj približa tri mesta. Pozornost bomo namenili tudi območju Trga Evropa, ki ga moramo ovrednotiti. Trg Evropa je danes dejansko periferija vseh treh občin. Mi ga želimo spremeniti v živi center.

Kako bodo sodelovale tri občine pri operativni fazi tega načrta?

Gre za pot, ki smo jo že doslej prehodili skupaj. Na politični in tehnično-birokratski ravni. Posoški park smo zgradili s tehničnimi

foto dd

uradi vseh treh mest, ki so se spremenili v enoten tehnični urad. Politično so torej zadevo usmerjale uprave treh mest in skupščina EZTS, konkretno delo so potem opravili tehnični uradi. Vseskozi pa so tri občine zelo tesno sodelovale.

Je Posoški park s kolesarskimi stezami nekako povzet po ideji projekta Alpe-Adria trail?

Drži, ja. Živimo na lepem in bogatem območju. To bi morali ovrednotiti in unovčiti. Morali bi še bolj intenzivno delati na vzpostavitvi kolesarskih stez, ker so zelo kapilarne in ker so prioritete tega značaja za vse tri države. Prioriteto teh projektov ne narekuje samo turizem, temveč tudi okoljevarstvo in mobilnost državljanov. Z enim samim projektom lahko tako zasledujemo več ciljev. Pri izpeljavi je ureditev čezmejnega dela nedvomno najtežja, države imajo na primer lahko različne uredbe in zakone pri tvornosti gradnji. Mi pa moramo postati referenčna točka za kolesarsko pot, ki naj bo širšega značaja in ki naj povezuje Triglav z Gradežem.

Omenili ste trg Evropa, ki je bil najpomembnejši simbol vstopanja Slovenije v Evropo leta 2004. Nedavno so državne oblasti napovedale ponovno uvedbo povezave med železniškima postajama v Gorici in Novi Gorici oziroma med nekdanjima severno in južno postajo. Tudi to bo pripomoglo k ponovnemu ovrednotenju skupnega trga.

Ta projekt je ob Posoškem parku in enomem projektu javnega zdravstva tretji steber, ki ga v ospredje postavlja EZTS. Za to smo se zavzemali pri združenju, zavzemali so se partnerji na slovenski in na italijanski strani. V tej smeri so organizirali sestanke v Senatu

in v slovenskem Državnem zboru, pa tudi na Evropski komisiji. Župani so se s prošnjo, da se vzpostavi ta povezava, odpravili v Bruselj. Skratka, aktivna je bila politika na obeh straneh meje. To bi izjemno pripomoglo k prepoznavnosti bohinjske železniške proge, ki je ena od najlepših na svetu - tako se je izrazil Lonely planet. Hkrati bi ta železnica postala močna infrastrukturna opora kolesarskim stezam. Vsaka kolesarska steza mora imeti ustrezno oporno železnico. Ker bi se ta proga lahko povezala z Gorico in posledično s Trstom ter morda celo z ronškim letališčem, bi vzpostavili enkratno turistično ponudbo v naših krajih.

Kaj pa poglavje zdravstva? Čezmejno zdravstvo je tema, o kateri govorimo že več desetletij. Kako se bo z uresničitvijo projekta EZTS udeležilo?

Čezmejno javno zdravstvo se deli v tri podprojekte. Prvi je enotni center za naročanje zdravstvenih storitev. Prebivalci vseh treh občin bodo lahko naročili storitve v goriški ali šempetrski bolnišnici. To se morda zdi enostavno, a samo na prvi pogled. Zaradi različnih zakonodaj in predpisov v Italiji in Sloveniji je to zelo težak in zamudni postopek. Drugi je načrt za fiziološko porodnišnico, ki združuje oddelke za ginekologijo in porodništvo bolnišnice v Šempetru in Zdravstvene ustanove ASL št. 2, ki deluje na področju Posočja in Južne Furlanije. Tretji del bo osredotočen na vzpostavitev sodelovanja med psihiatrično bolnišnico v Idriji, bolnišnico v Šempetru z Zdravstvenim domom in na italijanski strani z nosilci Basaglijeve metode. Italija lahko pri tem svoj model izvaža in pripomore k ponovni vključitvi ljudi s posebnimi potrebami v družbo.

Tudi v tem primeru lahko za beležimo nekaj korakov naprej, predvsem v primerjavi s projekti iz preteklosti, ki so bili začrtani, a nikoli uresničeni. Skupna magnetna resonanca je najbrž samo eden od teh.

Ja, uspešen zaključek takih čezmejnih projektov je osnovni razlog obstoja EZTS. Gre za izraz sodelovanja vseh treh občin, gre za inkluzivnost samega projekta, ki ga enakopravno oblikujeta slovenska in italijanska stran. Če bi to združenje takrat že obstajalo, bi magnetno resonanco najbrž kupil prav sam EZTS.

kil

Kako to, da ste se odločili za samostojno nastopanje?

Ustvarila sem listo Gorica 100 sanj. Ta lista je tesno in neposredno povezana z občani. V jeseni smo z začetno skupino priredili zelo uspešen dogodek Gorica na kavi, kjer smo se neposredno spoprijeli s težavami in idejami občanov, da bi razumeli, kakšno Gorico si želijo. V tej listi so zbrane različne politične komponente: stranka Slovenska skupnost, Občani za predsednika, skupina Fabrizia Maganelli in posamezni občani. Torej lista združuje bодisi ljudi, ki imajo politično izkušnjo, kot občane, ki želijo biti aktivni pri upravljanju mesta. Skupaj z občanskima listama Gorizia Ž tua in Percorsi goriziani ter Demokrasko stranko podpiramo kandidata Roberta Collinija. Ta koalicija je najbolj verodostojna za krepko spremembo v mestu.

Na levi je precej razdrobljenosti, kakšne občutke imate?

Res. Desna sredina se je združila z enim kandidatom, leva sredina pa jih ima več. Lepo je, da je toliko posameznikov, ki se hočejo aktivno ukvarjati z upravljanjem občine, a tvegamo, da se glasovi razpršijo in nihče ne doseže zaželenega cilja.

POGOVOR Mara Černic

"Za neposredno povezanost z občani!"

Gorica je v teh letih zelo nazadovala. Občinska uprava se je osredotočila samo na strogi center in popolnoma zanemarila okolico, ki je v tako majhnem mestu še vedno središče. To stanje je posledica ukinitve rajonskih svetov, za katere kot koalicija načrtujemo ponovno oživitve.

V čem pravzaprav ni bila uspešna sedanja uprava?

Uprava ni pripravila nobenega razvojnega in dolgoročnega načrta. To se v mestu pozna, predvsem v gospodarstvu. Novih delovnih mest ni, brezposelnost narašča in mladi zaradi tega zapuščajo mesto. Naša koalicija bi si želela aktivno sodelovanje z Novo Gorico

in s tem razvoj turistične in podjetniške dejavnosti.

Kaj najbolj pogrešajo občani v mestnem središču?

Občani potrebujejo strateško postavljena parkirna mesta, primerne vhode v mestno središče in racionalno urejene kolesarske steze brez zaporednih prekinitev. Nujna je povezava s kolesarskimi stezami v mestu in tistimi, ki vodijo iz mesta proti Sloveniji, na Kras, ob Soči in v Brda. Na Pokrajini ste bili odbornika za okolje. Kako ocenjujete trenutno stanje na tem področju?

Mesto je zelo umazano, premalo je smetnjakov in ni javnih stranišč, kar je za mesto, ki želi biti turistično, zelo slabo. Občani se tudi trudimo, da ločujemo odpadke, a za to nismo nagrajeni. Pravično bi bilo, da bi vsak plačeval storitev odvažanja odpadkov po količini odpadkov, ki jih oddaja.

Soča je zelo lepa reka, ki jo poznajo daleč po svetu. Kaj bi lahko naredili?

Soča je treba ovrednotiti! Soški parki so zanemarjeni in urediti bi bilo treba nove, tako da bi bila oba soška bregova dostopna in prijetna za obisk. Potrebne bi bile kolesarske steze in nujno vsaj en kamp. Vse to bi pripomoglo k razvoju kajakaštva in drugih vodnih športov.

MČ

POGOVOR Marko Zavadlav

"Občani imamo pravico in dolžnost upravljati!"

Letos kandidirate na listi Gorica 100 sanj kot eden od treh predstavnikov stranke Slovenska skupnost. Kako to, da ste se odločili za to politično pot?

Tako je. S politiko se nisem nikoli resno ukvarjal, razen na krajevni ravni. Bil sem član rajonskega sveta Štandrež s stranko Slovenska skupnost, ko so rajoni še obstajali. Po 20 letih se je Božidar Tabaj odločil, da ne bo več kandidiral; ko me je stranka vprašala, ali bi bil jaz predstavnik za Štandrež, sem z veseljem sprejel. Prepričan sem, da imamo tudi preprosti občani pravico do sodelovanja pri upravljanju in soodločanju.

Letos je kar nekaj štandrežcev na raznih listah. Kako gledate na to?

Ja, res nas je precej. To je po eni strani dobro, ker pomeni, da si dosti ljudi prizadeva kaj dobrega narediti za našo vas in naše območje. Po drugi strani je to tudi slabo, ker se bodo na tak način glasovi razpršili.

Kaj se vam zdi za štandrež najbolj pomembno?

Mislil, da je zelo pomembno ohraniti navade, kulturno delovanje in vaške tradicije. Imamo veliko prireditev in društvene dejavnosti in to zahteva veliko energij. Pomembno vlogo in tudi odgovornost imajo pri tem mladi, ki morajo te navade ohraniti. Te

foto dd

mu je treba posvetiti dosti časa, ki ga pa imajo mladi zaradi številnih drugih zanimanj vedno manj.

Zadnje čase opažamo, da postaja kmetijstvo spet zanimivo. Kako gledate na to kot kmet?

Res je. Kmetijstvo je bilo v preteklosti pri nas na prvem mestu in pomemben del naše kulture. Z leti so tudi kmečke ljudi pritegnile druge, ugodnejše dejavnosti kot na primer delo v tovarnah in trgovini. Zdaj, ko je veliko brezposelnosti, se spet nekaj premika. Zdi se mi sicer, da je to bolj neka oblika vrtnarstva. Ljudje tako pridobijo raznovrstne pridelke, ki jih izkoristijo za domačo uporabo in si tako konkretno pomagajo pri družinski bilanci.

Je občinska uprava pokazala kaj zanimanja za kmetijstvo?

Občinska uprava ne kaže nobenega zanimanja za kmetijsko dejavnost. Po drugi strani imamo kmetje vedno večje težave zaradi raznih dovoljenj, obveznih tečajev in izpitov. Na srečo nam pri tem veliko pomaga Kmečka zveza, katere član sem. Konkreten problem, ki ga Občina ne upošteva, je namakalni sistem. Cevi za namakanje se prekinajo v Vrtojbi, čeprav je bilo že pred desetletji rečeno, da jih bodo speljali do Štandreža. Za te zadeve bi se prav lahko zanimala Občina.

Štandrež ima tudi lep soški breg in poti, ki so speljane do tja. Po vašem bi bilo treba kaj narediti?

Stanje bi lahko bilo boljše. Neodgovorni ljudje odlagajo na območju soškega brega celo smeti in kosovne odpadke. Podpiram idejo o obliki prostovoljne službe, da bi določeni čuvaji nadzorovali to nesramno početje.

Volitve so pred vrati, kakšne občutke imate?

Kandidat desne sredine se po mojem preveč naslanja na preteklost, sedanja uprava mu je za zgled in zato se mi ne zdi, da bi bil kos novim izzivom. Županski kandidat Roberto Collini pa hoče dati Gorici novega zagona.

MČ

Pomen majhnih kmetovalcev

Kandidata SSK Marko Zavadlav in Walter Bandelj, ki nastopata na listi GORIZIA 100 SOGNI v podporo županskemu kandidatu Robertu Colliniju, sta se 26. maja srečala z ravnateljem Kmečke zveze Edijem Bukovcem. Sestanka sta se udeležila še deželni tajnik SSK Igor Gabrovec in član odbora KZ Silvan Primožič. Bila je to priložnost za ogled kmetije Marka Zavadlava, ki se s kmetijstvo ukvarja ob delu, pri tem pa je ta dejavnost že presešla običajni domači vrt in predstavlja majhno ekonomsko dejavnost. Take pobude bi si zaslužile večjo pozornost in pomoč, saj je tudi pri tem potrebno precej vlagati. Najbolj pa bi bilo potrebno zagotoviti vodo, ki bi omogočila kmetijsko

proizvodnjo tudi v primeru hudih sušnih obdobij. Organizacije, kakršna je Kmečka zveza lahko takim malim kmetom nudijo potrebno pomoč tako pri administraciji kot pri izobraževanju. Lista

GORIZIA 100 SOGNI in kandidati SSK si bodo prizadevali, da bo kmetijstvo v občini Gorica imelo vso potrebno pozornost, ki si jo zasluži. Podpirati je potrebno velike in uveljavljene kmetijske dejavnosti, kot je vinogradništvo v Brdih, pa tudi majhne kmetijske dejavnosti, ki jih ljudje razvijajo ob delu. Eni in drugi so pomembni tako z vidika gospodarstva kot tudi pozornosti do našega ozemlja, saj večkrat poskrbijo tudi za tista vzdrževalna dela, ki so v pristojnosti občine.

Mozaik treh evropskih zavetnikov na mejnem prehodu Štandrež-Vrtojba

Pričevanje naših najglobljih in skupnih korenin

M. Brescia, msgr. C. Redaelli in prof. J. Smole pred mozaikom (foto dd)

“Mi smo otroci enega sveta, gradimo mostove prijateljstva... so zapeli otroci osnovnih šol Fran Erjavca iz Štandreža in Ivan Rob iz Vrtojbe ob koncu slavja ob odkritju mozaika na pomenljivem mestu: na območju nekdanjega mednarodnega mejnega prehoda Štandrež-Vrtojba.

V petek, 26. maja, so se tam na pobudo društva sKultura 2001 zbrali predstavniki civilnih in cerkvenih oblasti, saj je umetnina poimenovana “Zavetniki Evrope sveti Benedikt-Ciril-Metod”. Na dvojezični slovesnosti so bili navzoči goriški nadškof Carlo Redaelli, odbornik občine Gorica Guido G. Pettarin, deželna odbornica Sara Vito, podpredsednik sveta FJK Igor Gabrovec, predsednik SSO Walter Bandelj, ravnateljica večstopenjske šole s slovenskim učnim jezikom Elisabetta Kovic, župan občine Šempeter-Vrtojba Milan Turk, županja občine Sovodnje Alenka Florenin, podžupanja občine Nova Gorica Ana Zavrtnik Ugrin, predsednica KS Solkan Darinka Kozinc, dekan Nove Gorice Alojzij Kržišnik, štandreški župnik in škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji Karel Bolčina, profesor Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani Jurij Smole, vrhovi šole mozaika iz Spilimberga, vodstvo družbe SDAG idr. Za “novo kulturno in umetniško pridobitev ter obogatitev pomembnega logističnega prostora med Slovenijo in Italijo” ima glavno zaslugu društvo sKultura 2001, je uvodoma povedala Tanja Peloz, povezovalka slovesnosti. Društvo se je namreč odzvalo vabilo Centra Studium in župnije sv. Andreja ter prevzelo nalogo za izdelavo mozaika, ki prikazuje tri evropske zavetnike. Na podlagi osnutka ikonopisca prof. Paola Orlanda so ga izdelali študentje svetovno znane šole za mozaik v Spilimbergu; prof. Smole pa je pripravil načrt za kompozicijo spomenika in nosilnega kovinskega ogrodja. Predsednik Skulture Mario Brescia je spomnil na kiparska srečanja mladih Italijanov in Slovencev iz Spilimberga, Benetk, Nove Gorice in Ljubljane, ki jih je organiziralo društvo. “Njihova dela izražajo popolnoma duševno stanje človeka, ki živi ob meji”. Spomnil se je tudi spodbude sv. Janeza Pavla II. mladim v Po-

stojni leta 1996: “Korajža velja”! S temi občutki so sprejeli izziv o mozaiku, posvečenem zavetnikom Evrope, “pričevanju naših najglobljih in skupnih korenin”. Umetniško delo želi poudariti in ovrednotiti specifične zgodovinske in kulturne značilnosti našega prostora, kjer se srečujejo ljudje različnih narodnosti in kultur, je poudaril Brescia. Umetnostni zgodovinar Saša Quinzi je obrazložil, da trije moški zavetniki Evrope povezujejo vzhod in zahod, tri zavetnice - sv. Katarina

Sienska, sv. Edith Stein in sv. Brigida Švedska - pa sever in jug. S temi šestimi svetniki je papež Wojtyła zarisal na Evropi križ ter simbolično in duhovno povezal celino. Slovensko-italijanska meja velja za stičišče med vzhodom in zahodom, kjer so se bili hudi boji, danes pa se tu srečujemo in povezuje. Nadškof Redaelli, ki je mozaik blagoslovil in molil, da bi bili sveti zavetniki “opora pri našem delu za mir, sožitje in spravo”, je dejal, da je spomenik pravi most na kraju, kjer ljudje - tudi s tovornjaki - stalno prehajajo. Pomembno je, da so ga izdelali mladi, “upanje in prihodnost Cerkev in Evrope”. Potem ko so osnovnošolčki v dveh jezikih zapeli Odo radosti pod vodstvom uč. Martine Srebrnič in ob klavirski spremljavi uč. Martine Hlede, se je Pettarin v krajšem pozdravu zahvalil “neutrudnemu” predsedniku sKulture, mladim in Evropi. Turk se je razveselil čudovitega mozaika, posvečenega evropskim zavetnikom, hkrati pa je spomnil, da so v naš prostor prinesli krščanstvo iz Ogleja. Izrazil je upanje, da bi meja še bolj izginila in bi se ljudje spet naučili živeti, kot so živeli pred njenim nastankom. Sara Vito je prinesla pozdrav v imenu deželne uprave in poudarila ne le umetniško kakovost umetnine, ampak tudi vrednote bratstva, medsebojnega spoštovanja in miru, ki jih ta hoče posredovati. Bogastvo tega prostora, ki ga moramo zaščititi, je obenem kulturno in tudi naravno, je še dejala. Nadškof in Brescia sta nato podelila priznanja za posebne zasluge pri uresničenju projekta: prejeli so jih prof. Jurij Smole z Akademije v Ljubljani (“Obeležje prikazuje našo skupno zgodovino in skupno prihodnost”), ravnatelj šole mozaika iz Spilimberga Gian Piero Brovedani in seveda Paolo Orlando; v odsotnosti ikonografa je priznanje prevzela sodelavka Alenka Radetič, ki je tudi prebrala njegov pozdrav. Spomnil se je, kako je leta 1982 pokazal papežu prvo upodobitev svetih Benedikta, Cirila in Metoda. On je blagoslovil umetnikovo dejavnost in ga spodbudil, naj še naprej deluje v perspektivi evropske enotnosti od Atlantika do Uralov, da bi Evropa dihala z obema pljučnima kriloma krščanske tradicije. Tudi novi mozaik je majhno znamenje te vizije.

DD / (več fotografij na www.noviglas.eu)

Donald Trump in soproga Melania pri papežu Frančišku

Papež Frančišek je 24. maja sprejel predsednika ZDA Donalda Trumpa z ženo Melanio. Trump je ob prihodu v papeževo stanovanje pozdravil sv. očeta z besedami, da je zanj to srečanje velika čast. Sledila je približno polurna zasebna avdienca, nato pa sta si izmenjala darove. Trumpa je spremljala tudi žena Melania, ki je nekaj dni pred obiskom poslala papežu zasebno pismo, v katerem je izrazila veliko veselje nad srečanjem, saj ji kot katoličanki to veliko pomeni. Papeža je ob sklepu avdience prosila za blagoslov rožnega venca. Trump se je v nadaljevanju sestel z državnim tajnikom kard. Parolinom in tajnikom za odnose z državami msgr. Gallagherjem. Kot so sporočili s tiskovnega urada Sv. sedeža, je bilo med prirščnimi pogovori izraženo zadovoljstvo zaradi dobrih medsebojnih odnosov med državama, pa tudi zaradi skupne zavzetosti v prid življenja, verske svobode in svobode vesti. Izpostavljena je bila želja po vedrem sodelovanju med državo in Katoliško cerkvijo v ZDA. Pogovori so omogočili izmenjavo pogledov na nekatere tematike, ki zadevajo aktualno mednarodno

dogajanje in spodbujanje miru v svetu preko političnega pogajanja in medverskega dialoga. Posebno pozornost so sogovorniki namenili situaciji na Bližnjem vzhodu in zaščiti krščanskih skupnosti. Na koncu je Trump s soprogo obiskal še Sikstinsko kapelo in baziliko sv. Petra. Melania si je ogledala tudi Pavlinsko kapelo in t. i. kraljevsko dvorano. Kasneje je obiskala še pediatrično bolnišnico Deteta Jezusa. Predsednikova hči Ivanka pa se je po obisku v Vatikanu v skupnosti sv. Egidija srečala z ženskami, žrtvami trgovine z ljudmi.

Romarji goriške in koprške škofije na Sveti Gori

Obletnica naj še bolj poveže naše ljudstvo

V baziliki Kraljice Svetogorske (tak naziv je lani dobila božjepotna bazilika na Skalnici nad Novo Gorico v sklopu priprav na 300-letnico kronanja milostne podobe) so se 28. maja srečali romarji iz goriške nadškofije in koprške škofije - s škofoma na čelu.

Cerkev v Italiji je na ta dan praznovala Vnebohod, slovenska pa sedmo velikonočno nedeljo, je še pred začetkom popoldanskega slavja povedal g. Karel Bolčina, škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji, ki je z oltarja vodil ljudsko petje: eni in drugi smo se dvignili, da bi se približali Mariji in Bogu, pa tudi drug drugemu, je dejal. V uvodnem pozdravu je goriški pastir msgr. Carlo Redaelli pozval navzoče romarje, da bi se čutili povezane z Marijo, “da bi našima skupnostima izprosila dar miru, dar sprave, dar skupne misijske naloge oznanjevanja evangelija”, da bi sledili “Njemu, ki je postal naš služabnik in nas je poslal, da bi posledično tudi mi postali služabniki iz ljubezni”.

Msgr. Jurij Bizjak, ki je vodil somaševanje, je v homiliji povedal, da se veselimo krone, ki krasi milostno podobo Matere Božje, delo beneškega slikarja Jakoba Palme Starejšega. Podoba je 6. julija 1717 v navzočnosti velikanske množice kronal pišenski škof Jurij Frančišek Ksaver de Marotti. “Krona spominja, da je Devica Marija tudi naša kraljica”. Je naša kraljica “zlasti zato, ker je njen sin Božji maziljenec, Kralj kraljev in Gospod gospodov”. Kronana podoba Kraljice Svetogorske še lepše ponazarja besede, s katerimi so

veliki duhovnik Joahim in drugi duhovniki v Betuliji slavili Judito po zmagi nad Holofernom. Judita je bila “slava Jeruzalema”, “veselje Izraela”, “čast našega ljudstva”. Tudi Kraljica Svetogorska je v resnici “slava Jeruzalema”, “veselje Izraela”, “čast našega ljudstva”, je dejal škof Jurij, “kajti ona je slava Svete Gore, veselje naše Cerkve in čast našega ljudstva”. Zmaga nove Judite, Device Marije, je prinesla veselje ne samo Izraelu, temveč

foto dd

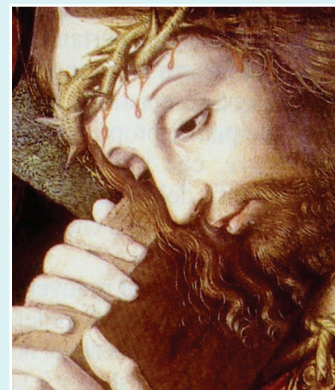
vsej Cerkvi in vsem njenim otrokom, “veselje za vse ljudstvo”. Tudi v današnji “nekoliko razrahljani družbi” vsi čutimo, da je Devica Marija v resnici velika čast našega ljudstva. “Z Marijino milino in lepoto, z njeno čistostjo in svetostjo je nadvse počeščeno vse naše ljudstvo”. Visoka obletnica naj nas še posebej poveže v skrivnostno Kristusovo telo in v eno sveto Božje ljudstvo, je sklenil koprski škof.

Slavje, pri katerem so se prepletale molitve in pesmi v slovenščini, italijanščini in furlanščini, se je tudi tokrat končalo pri obeležju Concordia et Pax na severni steni bazilike: romarji so skupno s škofoma in duhovniki z obeh strani državne meje še enkrat molili za vse skupnosti, ki živijo na tem koščku zemlje pod varstvom Svetogorske Kraljice, za padle nasprotnih vojaških taborov, za žrtve ideoloških strasti in maščevanj, za pozabljene in vse rajne. Bog miru naj da graditeljem miru, da bi vztrajali v svojem sklepu! / DD

ZNAMENJE KRIŽA PRIMOŽ KREČIČ

Ljubezen je zapuščena

Zadnji trenutki Jezusovega življenja razodevajo globino njegove ljubezni, ki se je podarila vsem, tudi tistim, ki so mu bili nasprotni. V hudi bolečini smrtnega boja je **prosil svoje morilce, da mu dajo piti**. On, ki je s svojo ljubeznijo odžejal tolike žeje ljudi, je prosil za vodo tiste, ki so mu želeli slabo. Največja ljubezen je klicala v življenje tistih, ki so živeli v svojem ravnodušnem egoizmu. Zgodilo se je nekaj nezasišanega, da se je Božji Sin spustil na raven človeka v hudobiji in ga pripravil za dialog z njim. Nekaj podobnega se je zgodilo pri umivanju nog po pashalnih večerji. S tem je Jezus **razkril svojo željo po tistih, ki so žejni ljubezni**. Bog je pokleknil pred človekom, da bi bil ozdravljen v njegovi rani in hudobiji. Drugi korak ljubezni je v njegovi zapuščenosti. Jezus, ki je najbolj globoko povezan z

Očetom, je v teh trenutkih doživel zapuščenost od vseh. Pod nebo je kričal, zakaj ga je tudi Bog zapustil? **Jezus je bil v svoji smrtni uri sam**, tako, kot je sam vsak človek. Bil je povsem človeški. Tako je mogel do kraja izpiti kelih bolečine in ostati zvest do kraja. Tisti, ki je najbolj in vedno v odnosu, je doživljal samoto in praznino v teh trenutkih. Ob tem je ruski mislec Bulgakov spregovoril o nekakšnem peklju v Sveti trojici, kjer so se Osebe čutile med seboj kot odtujene in za-

puščene.

Zapuščeni Jezus je **podoba vsega, kar je tuje in oddaljeno**, da se čuti nekoristno, bedno in odpisano. Toda prav v tej bolečini se morejo srečati vsi, ki so mu podobni. Zapuščeni Jezus se bliža **grešnikom in sovražnikom**, vsak boleč dogodek nosi njegov obraz in more spregovoriti o njem.

V globine te bolečine so stopili **različni mistiki**, od Janeza od Križa, do Edith Stein in

Matere Terezije. Zapuščena ljubezen je kraj, kjer se sliši beseda, ko ni besede, kjer utrujeni dobijo pokoj, razočarani upanje, poraženci zmago, tuji dom, lažni so nasičeni, sanjači stvarnost, brezdomci voljo do življenja. Zato je veličina Jezusovega boja in njegova zvestoba, v kateri je vztrajal kljub hudi preizkušnji vere in zaupanja. Tik pred smrtjo je s poslednjimi močmi svoje življenje izročil Bogu. Oče ga je poslal

na svet, da bi svoje življenje pretil v ljubezen. **Ko je opravil to poslanstvo, more vrniti svojega Duha Očetu**. Prvi od človeških sinov je postal povsem dar in se prepustil v Božje roke. To je izpolnjena ljubezen, ki prodre do največjih globin in se ne more upirati, razen z uporno nevero in vztrajnim zavračanjem. Ko tako vidimo, kaj je Bog za nas, lahko sprejmemo njegove bolečine ter darove in jih moremo v zaupanju vere prenesti mnogim ljudem, še posebno tistim, ki trpijo.

Predstavniki velikih verstev na Slovenskem složno

"Oblikovati identiteto, ki ni samozadostna!"

Pred islamskim kulturnim centrom v Ljubljani bo raslo drevo verskega sožitja, saj so ga najvišji predstavniki največjih verskih skupnosti v Sloveniji združeno posadili v torek, 23. maja. Pri sajenju drevesa so po poročanju RTV Slovenija poleg muftija sodelovali še vrhovni predstavniki katoliške, evangeličanske in srbske pravoslavne Cerkve.

Najvišji predstavniki verskih skupnosti v Sloveniji so na pobudo islamske skupnosti na gradbišču islamskega kulturnega centra posadili drevo v znak miru in prijateljstva. Kdaj bo islamski kulturni center dokončan, pa

slav Zore, evangeličanski škof Geza Filo in paroh srbske pravoslavne Cerkve Rade Despotović, bo tako simboliziralo sožitje različnih ver. Grabus je ob tem dejal, da mora "našo ljubezen do Boga spremljati ljubezen do sosedov". Gre sicer za drevo ambrovec, ki zraste do 20 metrov. Ljubljanski nadškof Zore je imel krajši nagovor: "Spoštovani navzoči ob tem dogodku posaditve drevesa miru, v duhu sv. Frančiška Asiškega vas pozdravljam z njegove

rence za mir v Egiptu, konec meseca aprila letos. Tam je poslušalce povabil, naj si s prizadevanjem za pridobivanje

še ni znano, je še poročal spletni portal RTVSLO. Drevo, ki so ga skupaj posadili mufti Nedžad Grabus, ljubljanski nadškof in metropolit Stani-

vim pozdravom: Mir in dobro. Naj vas ob tej odločnosti nagevorim z besedami papeža Frančiška, ki jih je namenil udeležencem mednarodne konfe-

znanja in z izobrazbo pridobivajo življenjsko modrost. Za to modrost je značilno, da je zmožna iz človeka, ki je v stiku z Bogom, ki ga presega in obdaja, zveliči najboljše ter oblikovati identiteto, ki ni samozadostna. Modrost namreč išče drugega, presega skušnjavo odrevenelosti in zaprtosti. Je odprta in v gibanju, je hkrati ponižna in raziskovalna, zna vrednotiti preteklost in jo postaviti v dialog s sedanjostjo, ne da bi se odrekla ustrezni hermenevtiki. Ta modrost pripravljaja prihodnost, ki ne teži k prevladavi svojega dela, ampak je usmerjena k drugemu; v sedanjosti se ne utrudi iskati priložnosti za srečanje; od preteklosti se nauči, da zlo izvira samo iz zla in nasilje samo iz nasilja. Ta modrost v središču postavlja človekovo dostojanstvo, ki je dragoceno v Božjih

očeh, in etiko, ki je vredna človeka, s tem ko zavrača strah pred drugim.

Papež je tudi poudaril, da smo na področju dialoga, zlasti medverskega, vedno poklicani hoditi skupaj in to v prepričanju, da je prihodnost vseh odvisna tudi od srečanja med verstvi in kulturami. K dialogu pa lahko pripomorejo tri temeljne smernice: dolžnost do identitete, pogum za drugost in iskrenost namerov. Dolžnost do identitete, saj resničnega dialoga ne moremo zasnovati na dvoumnosti ali na žrtvovanju dobrega zato, da bi ustregli drugemu; pogum za drugost, kajti nekoga, ki je drugačen od mene, ne smemo gledati in ga obravnavati kot sovražnika, ampak ga sprejeti kot tovariša na poti; in končno še iskrenost namerov, saj dialog, v kolikor je pristen izraz človeškega, ni strategija za doseganje nekaterih drugotnih ciljev, ampak je pot resnice, na katero moramo stopati s potrpežljivostjo. Tako bo iz srečanja in dialoga na koncu zrastle v sodelovanje pri reševanju nujnih vprašanj, ki nam jih postavlja sedanji čas in družba."

Tudi najvišji slovenski predstavnik evangeličanov Filo je izrazil željo, da bi dogodek prispeval k medverskemu dialogu. "Naš sedanji svet, razkosan zaradi slepega nasilja, ki prizadeva srca vse več ljudi, potrebuje prijateljstvo, ljubezen, usmiljenje, mir," je dejal. Potrebuje tudi pogumne "delavce za mir" ter "graditelje mostov miru, dialoga, bratstva, pravičnosti in človečnosti", je dodal. Paroh srbske pravoslavne Cerkve Despotović pa je izrazil hvaležnost ob zasiditvi drevesa miru in življenja. Mir, kot je dejal,

Župnija Sovodnje / Zgled žive vere

Desetletni otroci, ki ob sobotah zjutraj obiskujejo sovodnjsko župnišče, so se v molitvi v predvelikonočnem času spomnili na bolne, osamljene in ostarele župljane. Porodila se jim je želja, da bi nekatere izmed bolnih župljanov obiskali na domu in jim tako prinesli otroško svežino, družbo in pozitivno energijo.

Otroci so pripravili pravi načrt. Župniško kuhinjo so spremenili v pekarno in spekli slastne piškote, da bi z njimi obdarili ostarele. V soboto, 20. maja, so radovedno in z odprtimi srci obiskali nekaj starejših vaščanov v župniji. Obiskanim župljanom so na domove prinesli neizmerno veselje, a tudi sami so bili milostno obdarovani. Spoznali in občutili so globočino vere in povezanosti z Jezusom. Bolniki so bili otrokom pravi zgled molitve in krščanskega zaupanja v Boga. Otroci so se vrnili domov obogateni z zavedanjem, da so opravili dobro dejanje, ki krepi in bogati dušo. Srečni in hvaležni so med potjo domov prepevali: "Svetel plamen naj gori v moji mladi duši, zahvaljuj Gospodu se, ker On ta plamen je".

Prejeli smo

Spoštovani gospod Ambrož Kodelja!
V odgovoru na moje pismo ste nehote razkrili metodo in namen Vašega brskanja po preteklosti. Ob obilici slepmišnja ste pozabili odgovoriti na moje vprašanje. Pozdrav!

Branko Marušič

je temelj vseh ver. Po njegovih besedah je mir tudi "temelj našega bivanja, naših odnosov in identitete" ter ena izmed božanskih kategorij, ki jih mora človek vsak dan "vgrajevati vase". Ob robu simboličnega dogodka je mufti Grabus spregovoril tudi o dokončanju islamskega kultur-

nega centra. Grabus ne želi izgubiti dodatni finančni pomoči, ki jo potrebujejo, dejal pa je, da bodo naredili vse, da bo vsaj del z džamijo naredil do naslednjega ramazana. Po končanju prve faze gradnje potrebujejo še dodatnih 15 milijonov evrov za dokončanje centra.

Prvo sv. obhajilo pri sv. Jakobu v Trstu

Na 5. velikonočno nedeljo, 14. maja 2017, je bilo pri sv. Jakobu v Trstu prvo sveto obhajilo. Ta zakrament je prejelo 11 prvoobhajancev, ki so se dve leti pripravljali skupaj s katehistinjo Saro Matijačič. Po dolgih letih smo imeli kar zavidljivo število prvoobhajancev, ki so večinoma prihajali iz domače župnije. Zato je bil to toliko lepši praznik za vso župnijo. Dan pred nedeljskim praznikom so otroci prejeli še en pomemben zakrament, to je sv. spoved. Pripravljani sprejeti Kristusa so tako v nedeljskem sprejeli v polni župnijski cerkvi pristopili h Gospodovi mizi.

Slovesno sv. mašo je sooblikoval župnijski pevski zbor pod vodstvom Dine Slama. Med obnovitvijo krstnih zaobljub namesto veroizpovedi so starši prižgali krstne sveče svojih otrok s plamenom Kristusove luči, ki je svetila na velikonočni sveči, in jih dali v roke prvoobhajancem. Med samim obredom pa so otroci v veliki zbranosti prvič prejeli sveto rešnje telo in kri v podobi kruha in vina. Dogodek so podoživljali vsi zbrani pri bogoslužju, še posebej ob besedah "pot, resnica in življenje". Te besede so bile ključne ob nedeljskem evangelijskem. Pot, na katero stopajo naši otroci, ne bo vedno ravna, včasih bo tudi makadamska, polna ovinkov. Pomembno pa je ne samo stopiti na to pot, temveč

kako pravilno nadaljevati to pot za Kristusom, ko se človek znajde na brezpotju. Resnica, ki nas vedno osvobaja. Papež Frančišek vedno poudarja, da se je za resnično vedno potrebno zavzemati, jo spoštovati in brezpotje sprejemati. Ko bodo otroci na poti, bodo morda doživeli kakšno krivico, upam, da čim manj, toda kako spoznati resnico, ki je vedno le ena, in kako se zanj boriti, to je ena od velikih modrosti današnjega časa, ki nam morda ni vedno naklonjen. Toda misel, da na tej poti resnice nismo sami, temveč je Kristus z nami, je lahko človeku v veliko oporo in pomoč. In končno življenje, ki je eno samo, a ne namenjeno uživanju ali izkoriščanju. Življenje je namenjeno, da ga človek izpolni v tem poslanstvu, ki mu ga je Bog položil ob rojstvo. Tudi to je modrost, odkrivati te talente, ki jih nosi vsak izmed nas. Kako jih vnovčiti!!

Zato ta pot resnice in življenja morda ne bo lahka, bo pa prijetna, kot je breme Boga, ki nam ga ne nalaga, temveč nam ga pomaga nositi. Saj smo njegovi prijatelji in dediči Božjega kraljestva. Dragi otroci, kdor bo vztrajal, bo zveličan!! In te ponižne vztrajnosti vam vsi želimo na vaši poti v življenje, ki naj bo polna blagoslova!! Srečno pot z Jezusom!!!
Klemen Zalar, vikar in rektor SPS Trst

Prvo sv. obhajilo v Barkovljah

Ob lepem, sončnem vremenu smo v nedeljo, 21. maja 2017, zapustili prostore domačega društva, kjer so se otroci preoblekli v noše, ki jih hrani SKD Barkovlje, in se napotili proti cerkvi. Točno ob 11. uri so otroci-obhajanci vstopili v cerkev (starši in prijatelji so že bili na svojih mestih). Bianca, Malina, Martin K. N., Martin R., Michele, Sanja in Ajda so lepo sodelovali pri maši, obnovili krstne obljube, brali prošnje, prinesli darove na oltar: kelih, vodo in vino, pateno z veliko hostijo, ciborij z malimi hostijami, košek kruha, košek grozdja in domači šopek. Mašo je daroval msgr. Franc Vončina, pel je domači zbor pod vodstvom Aleksandre Pertot. Po obredu je g. Kits Nieuwenkamp prebral izredno lepo besedilo, ki so ga odkrili leta 1692 v cerkvi sv. Pavla v Baltimori. Povelil ga je sinu Martinu, ostalim obhajancem in vsem prisotnim. V zapisu, ki vsebuje vrsto modrih priporočil in nasvetov, avtor med drugim spodbuja k zbranosti in tišini, k dobrih odnosom med ljudmi, k odkritosrčnosti in poslušanju dru-

gih, "čeprav so morda dolgočasni in nevedni". Izogibaj se vulgarnim in nasilnim osebam, ki "tlačijo duha", še piše avtor starega zapisa. Veseli se svojih dosežkov in načrtov! Ohranaj zanimanje za svoje delo, čeprav je skromno! V poslilih boji previden, saj svet je poln pasti! Bodi to, kar si! Predvsem se ne pretvarjaj v čustvih, ne bodi ciničen do ljubezni. Dobrohotno sprejemaj nauke, ki jih prinašajo leta, in z umirjenim nasmehom zapuščaj stvari iz mladosti. Skrbi in ohranaj duhovno moč, da se boš branil, ko ti bo sreča nenadoma obrnila hrbet! Bodi v miru z Bogom, ohranaj mir s svojo dušo! Kljub hrupu in zmedbi, prevaram in razbitim sanjam "je svet še vedno čudovit. Bodi pozoren! In skušaj biti srečen".

Po spominski sliki se je družabnost nadaljevala v domačem društvu ob klepetu, v vselem razpoloženju, domačem pecivu in kavici, za katero je poskrbel g. Dario. Tudi sončno vreme je prispevalo k uspehu nepozabnega dne.
Vera Poljšak

Kratke

Godalni orkester mladih glasbenikov

Ob koncu šolskega leta je 16. maja na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel potekal edinstven nastop godalnega orkestra mladih glasbenikov, ki so se staršem predstavili pod vodstvom prof. Frančiška Tavčarja in ob klavirski spremljavi prof. Damijane Čevdek Jug. Štirje mladi violinisti so se staršem predstavili z izvajanjem dveh skladb, ki sta vse poslušalce ganili. Drzni in ambiciozni načrt, ki si ga je prof. Tavčar zamislil na

začetku tega šolskega leta, je tako po le osmih mesecih intenzivnega in konstantnega dela obrodil res bogate sadove, tako kot je izhajalo tudi iz priložnostnih razmišljanj samega prof. Tavčarja, ki jih je prebrala ga. Majda Gergolet. Skupno igranje bodisi v komornih bodisi v orkestralnih zasedbah je namreč ključnega pomena za vsakega izvajalca. Vsak glasbenik je namreč po duhu, nadarjenosti, temperamentu in stopnji zmogljivosti drugačen od soizvajalca. Bistveno je torej, da se v skupnem izvajanju iščejo sozvočja in tkejo homogenosti s skupnim prilagajanjem drug drugemu, ki izzveni v harmonično izoblikovano glasbeno sporočilo. Na torkovem večeru je ta plemenita misel zaživela in postala občutena glasbena resnica. / Marko Vrtovec

Športni dan slovenskih osnovnih šol goriškega ravnateljstva

Ob koncu šolskega leta se učenci goriških osnovnih šol pomerijo tudi v športnih disciplinah. To je odlična priložnost za sprostitve, zabavo in druženje. Letošnji športni dan je potekal 26. maja na nogometnem igrišču v Sovodnjah. Na zeleni površini igrišča je mrgolelo mladih športnikov, ki so tekmovali po razredih. Največ je bilo teka, poligonov, med dvema ognjema, nogometa in štafet. Navdušenje otrok je bilo na višku in vsi so navijali za predstavnike svoje šole. Učitelji so bili za sodnike, ki so skrbno pazili, da so se učenci držali pravil igre, in so primerno ukrepali, če je kdo zapustil startno mesto pred žvižgom sodnika, ki je v tem primeru zaukazal ponovitev začetka tekme. Namen športnega tedna je razvedritve in uživanje na prostem. Tudi tekmovalnost ne škodi in so zato

izdelali lestvico uvrstitve posameznih šol na podlagi rezultatov v posameznih športnih panogah. Seveda so zmagale šole z večjim številom nastopajočih učencev. Najvišjo stopničko so zasedli mladi športniki šole Oton Župančič iz Gorice, na drugo mesto se se uvrstili učenci šole Fran Erjavec iz Štandreža, na tretje pa učenci šole Josip Abram iz Pevme. Lepo so se izkazali tudi otroci šol Alojz Gradnik iz Števerjana in Ludvik Zorzut iz Bračana. Sicer zaslužijo pohvalo vsi nastopajoči, ki so dali vse od sebe, da so dosegli najboljši rezultat. Take pobude so res hvalevredne in zahvala vsem, ki so prispevali, da je prireditev zelo lepo uspela. Tudi lepo sončno vreme je prispevalo svoje. / DP

AŠD Juventina

Lepo uspela 16. izvedba pomladanskega pokala U11 - Memorial Bruno Pavio

V Štandrežu se je v ponedeljek zaključil že tradicionalni 16. tritedenski nogometni turnir za Pomladanski pokal do 11 let, Memorial Bruno Pavio, ki ga prireja AŠD Juventina v sodelovanju z ZŠSDI. Na turnirju, ki se je začel ob začetku maja, je bilo odigranih 42 tekem, sodelovalo je 12 ekip iz FJK, med katerimi tudi tri naše: Juventina, Sovodnje

in Mladost. Ponedeljkovega nagrajevanja so se udeležili številni vidni predstavniki športnih organizacij in krajevnih uprav. Prisotni so bili podpredsednik Zdrženja slovenskih športnih društev v Italiji Livio Rožič, predsednik deželnega CONI in poslanec v rimskem parlamentu Giorgio Brandolin, deželna odbornica Sara Vito,

goriški svetnik in namestnik župana Beppe Ciotta, član upravnega odbora goriške hranilnice Marco Braida, pokrajinski predsednik SKGZ David Peterin, goriški občinski svetnik Božidar Tabaj in predsednik štandreškega društva Skultura Marjan Breščak. Vsi so poudarili pomen, ki ga ima delo z mladimi in čestitali organizatorjem za lepo prireditev. Prisotne je

priložnost, da je nagradil dva zaslužna člana Juventine Emanuela Morsuta za 250 odigranih tekem v belordecem dresu in Luco Zorzuta za 150 odigranih tekem. Letošnje zmagovalce turnirja Ronchi Calcio pa so z medaljami in pokalom za prvo mesto nagradili družina Bruna Pavia in deželni predsednik CONI Giorgio Brandolin.

nagovoril tudi predsednik AŠD Juventina Marko Kerpan, ki je izkoristil

Šop rož je družini bivšega Juventininega podpredsednika Pavia podaril predsednik

Juventine Marko Kerpan. Nagrajevanju je sledila družabnost s paštauto za vse udeležence.

Praznik špargljev v Štandrežu

Fotografije, ex-tempore, petje in seveda ... šparglji!

Prosvetno društvo Štandrež poskrbi, da v Štandrežu ob koncu maja in v začetku junija potekajo razne pobude kulturnega in rekreativnega značaja. Prireditveni prostor je župnijski park pod lipami, ki je za take prireditve zelo primeren in dobro opremljen. Letošnji praznik se je začel v petek, 26. maja, in bo trajal do 4. junija. Prvi večer je bilo v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič odprtje fotografske razstave domačina Milana Bressana, ki se je s svojimi deli že uveljavil v širšem prostoru. Prejel je številne nagrade in priznanja. Razstava, ki je prvič postavljena v Štandrežu, se bo nato preselila v Ljubljano. Razstavljenih je 40 fotografij večjega formata z naslovom *Jesenski vidiki od Alp do Krasa*. Za glasbeni okvir je poskrbel mladi nadarjeni klarinetist Mikael Mucci, ki obiskuje Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. Umetnika in fotografsko razstavo je predstavil umetnostni zgozovinar in kritik Saša Quinzi. Izpostavil je smiselno postavitev

Foto DP

razstavljenih del, ki od prevladajoče modre se preliva v rumene in nato v rdeče barvne odtenke. Motivika je seveda narava v jesenskem času, ko barve zadobijo poseben čar. Umetnik je pozoren opazovalec naravnih lepote in si vzame čas, da se zaustavi pri vsaki, še tako nepomembni naravni danosti. Slike so čiste, z veliko globinsko perspektivo in veliko uravnovešenostjo. Popolnoma so odsotna človeška in živalska bitja. S pogledom na tako naravo se človeška duša odpre, obogati in odpočije. Milan Bressan zna speči odlične koruzni kruh in taki so tudi njegovi poudarki z dobrim okusom in bogato duhovno vsebino. Tako je

sklenil svoj poseg Quinzi. Odprtja povedne in zanimive razstave so se udeležili številni ljubitelji umetnosti in čestitali umetniku za vrhunske storitve. Prisotnih je bilo več italijanskih fotografov. Razstava bo odprta do konca Praznika špargljev. Zadnja sobota v maju se je začela z risalnim ektemporom za otroke vrtcev in osnovnih šol. Tema je bila Pravljini svet. Nedeljski popoldan pa je obogatilo otroško petje. Najprej se je predstavil štandreški otroški

pevski zbor, ki je pod vodstvom Mateje Jarc in ob klavirski spremljavi Tiziane Zavadlav prisrčno zapel nekaj narodnih. Nato so na prizorišče prikorakali učenci štandreške osnovne šole Fran Erjavec, ki so pogumno in veselo zapeli pod vodstvom učitelja Martina Srebrničarja in ob spremljavi učiteljice Martine Hlede. Že sam pogled na številne mlade pevce nas je navdušil, njihovo sproščeno petje pa nas je razvedrilo. Priznanje gre vsemu učnemu osebju, da tako lepo skrbi za pevsko vzgojo v šoli. Program je povezovala Andreja Vižintin. Kulturnemu delu je sledil družabni z ansamblom Hram, ob ponudbi okusnih jedil, posebno špargljev, ki so jih pripravili domači spretni kuharji in pomočniki. Praznik špargljev se bo nadaljeval 2., 3. in 4. junija. Drugega junija načrtujejo mladinski dan.

DP

Milan Bressan (Foto DP)

Na vrtu goriškega ordinariata
Birmanci so zasadili
lipico

Ko je skupina mladih iz duhovnije sv. Ivana v Gorici v nedeljo, 30. aprila letos, prešla zakrament sv. birme iz rok nadškofa msgr. Carla Redaellija, mu je podarila mlado lipo, da bi jo v spomin na dogodek zasadil v

dvorišču škofijskega ordinariata, ob vzhodu grajskega griča. Do tega je prišlo v soboto, 27. maja, ko je nadškof sprejel predstavnike birmancev ter katehistinji Eriko Mažgon in Marijo Bertolini. Na poseben način so se izkazali fantje, ki so bili številnejši, so hitro poprijeli vrtnarsko orodje in začeli kopati; preizkusili sta se tudi dve dekletki. Nadškof se je nekaj trenutkov umaknil in se kmalu vrnil s svežimi piščanci, saj je bil popoldan zelo vroč. Ob lipici so si še kaj povedali, nato pa se slikali. Nadškof Carlo je mlade povabil, naj kar pridejo pogledat, kako bo drevesce rastlo; predlagal je tudi, da bi zraven morda dodali tablico, ki bi spominjala na priložnost, ko je bila lipa zasajena.

Števerjan / Sklepni zborovski koncert

Trije rodovi briških pevcev

foto dd

Prijeten pevskih večer so 25. maja v Števerjanu poklonili občinstvu ob koncu sezone pevci otroškega, mladinskega in mešanega pevskega zbora SKPD Francišek Borgia Sedej. V dvorani Sedejevega doma so se predstavili trije sestavi, trije rodovi briških pevcev.

Kot je lepo zapisala Stefania Beretta v veznem besedilu, ki ga je bral Tadej Lukman, je vsak sestav v sezoni imel veliko "tako rekoč tradicionalnih nastopov" na zborovskih revijah, pa tudi nove izkušnje. Mešani zbor pa redno, ob nedeljah in praznikih, bogati cerkveno bogoslužje v farni cerkvi.

Otroški zbor, ki je lani slavil 40-letnico neprekinjenega delovanja, se je ob koncu lanske sezone razdelil v dve skupini, ker

je otrok veliko in spadajo v različna starostna obdobja. Tako sta nastala mali otroški zbor in mladinski zbor, ki ju vodi Martina Hlede. Prvi šteje približno 18 pevcev od 3. do 7. leta staro-

cerkvenih skladb vse do "pevkv". Na pevske vaje prihajajo vsako nedeljo zjutraj, "včasih celo z zajtrkom v žepih". Oba zbora sta prejšnji četrtek ob klavirski spremljavi Martine Valentinič pogumno in živo odpela po štiri pesmice.

Nato so na oder stopili 'ta veliki'. Mešani pevski zbor prek glasbe dosega pravo magijo, za katero so seveda potrebni "vaje, trud, rednost, požrtvovalnost, pa tudi veselje in ljubezen do nečesa skupnega. Od letošnje sezone ustvarja skupaj z zborom to posebno magijo dirigent Patrick Quaggiato".

Lukman se je na koncu zahvalil pevcem, ki imajo sicer v načrtih še druge nastope, korepetitorjem, organistkam, staršem, drugim spremljevalcem, dirigentoma in pianistki ter seveda občinstvu, ki je z vsemi skupaj delilo lep glasbeni večer ter si s aplavzom tudi prislužilo Angelčka. / DD

KCLB Bralne značke goriškim osnovnošolcem

Srečanje s poliedrično besedno ustvarjalko

V zadnjih tednih šolskega leta so na vrsti tudi prireditve ob podelitvi bralne značke. Na Goriškem jih je bilo več. Otroci osnovnih šol Oton Župančič iz Gorice, Ludvik Zorzut iz Bračana, Josip Abram iz Pevme, Fran Erjavec iz Štandreža in Alojz Gradnik iz Števerjana so se zbrali 25. maja v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki so jo v jutranjih urah napolnili do zadnjega kotička. Na živahnem srečanju, ki ga je povezovala učiteljica Barbara Rustja, so najprej razigrano zapeli himno, nato pa so s toplim aplavzom sprejeli v svoji sredi letošnjo gostjo; to je letos bila igralka, pesnica in pisateljica - ter mamica petih otrok - Nataša Konc Lorenzutti.

Po krajšem nagovoru je mladim poslušalcem postavila nekaj ugank, prebrala nekaj poezij in odlomkov iz svojih knjig. Avtorica pretežno mladinskih del, ki pa piše tudi za odrasle, je po rodu iz Gorenjske, že 20 let pa živi na Primorskem; otroci so jo kar pozorno poslušali in se tudi živo

foto dd

odzivali na njena vprašanja. Med vsemi jih je morda najbolj nagovorila zgodbica iz knjige Enajstnik o Nacetu, s katerim se je lahko marsikdo poistovetil... Potem ko jim je književnica zapela še pesmico o Srečku, čudežnem mozičku, je skupno z učiteljico Barbaro podelila predstavnikom posameznih šol bralne značke za vse šolarčke; superbralci so prejeli tudi Zdravico. Sklad Mitja Čuk pa je petošolcem poklonil bogato ilustrirano knjigo Majde Artač Sturman *Pravljice za Niko, pravljice za malo in veliko*, ki je izšla lani jeseni. / DD

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

V petek, 9. junija 2017, bo ob 18. uri v galeriji Državne posoške knjižnice v ulici Mameli v Gorici predstavitev nove pesniške zbirke:

Claudia Voncina
EMOZIONI

Srečanje bodo sooblikovale avtorica **Claudia Voncina**, avtorica spremne besede **Tatjana Rojc** in urednica knjige **Erika Jazbar**.

Spregovoril bo tudi ravnatelj knjižnice **Marco Menato**.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2017

26., 27., 28. maja
2., 3., 4. junija

v Štandrežu - v župnijskem parku med lipami

Petek, 2. junija 2017

ob 20.30 mladinski večer z ansambлом MLADE GAZDE

Sobota, 3. junija 2017

ob 20.30 ples z ansambлом SOUVENIR

Nedelja, 4. junija 2017

ob 19. uri Pevski zbor,

nagrajevanje natečaja ex-tempore
komedija P.D. Štandrež ROMEO IN JULIJA, delovna verzija
ples z ansambлом ABC (pika na i)

Na voljo odlični šparglji, domača jedca in pijača. Bogat srečelov

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem izleta na KRK-RAB-PAG, da bosta v soboto, 3. junija, odpeljala iz Gorice dva avtobusa istočasno s trga na Goriščku/ Medaglie d'oro ob 5. uri in nato oba nadaljevala pot z običajnimi postanki, in sicer pri 'vagi' blizu Pevmskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču, v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Poljanah in v Doberdobu. Organizatorji priporočajo izletnikom, da bodo točni in da imajo veljaven dokument za tujino.

Prilava na malo maturo bo potekala v **Mladinskem domu** od 5. do 9. junija od 15. do 18. 30 s ponavljanjem snovi glavnih predmetov, utrjevanjem matematike ob testih INVALSI-ja prejšnjih let, vajami za premagovanje treme pred preizkušnjo izpitov in ohranjanjem koncentracije med študijem. Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, 331-6936603; mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it.

SPDG vabi na vsakoletno srečanje planincev 11. junija pri Aljaževem domu v Vratih, pod severno triglavsko steno. Predviden je ogled Planinskega muzeja v Mojstrani, udeležba na krajšem pohodu in ogled reševalne vaje v steni. Prevoz z avtobusom, ki bo odpeljal iz Gorice ob 6. uri. Vrnitev do 19.30. Prijave na sedežu društva Verdijev korzo 51/int. ob četrtek od 19. do 20. ure.

V **Mladinskem domu** poteka vpis k pošolskemu pouku 2017/18. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Mladinski dom Gorica vabi otroke od 6. do 14. leta na "Poletnosti 2017" z igrami, izleti, videodelavnico, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami:

Sala po šoli - dnevno središče (15.6. - 7.7. / 6-13 let); Adrenalinski potepi - dnevno središče (19. - 23.6. / 11-14 let); Avanture - igrovo letovanje v koči (19. - 23.6. / 8-11 let); Zelenizziv - pustolovsko letovanje v koči (25. - 30.6. / 11-14 let); Šola za šalo - igrava priprava na začetek pouka (28.8. - 8.9. / 6-13 let); 1, 2, 3: Srednja! - uvod v srednjo šolo (4. - 8.9. / 11-12 let). Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča članom in prijateljem, da bo v petek, 30. junija, ob 17. uri v Tumovi dvorani na korzu Verdi 51 v Gorici predavanje o povezavi med telesom in umom za zdravo in srečno življenje. Predavali bosta psihologinja Ester Ferletič in športna pedagoginja in psihomotricistka Loredana Kralj.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in prijateljice, da se pridružijo kot pevke pridruženemu ženskemu pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljice vabljeni, da se

vklučijo v ekipo balinark in se prijavi na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da bo po sklepu občnega zbora od meseca junija 2017 dalje društveni sedež odprt od 10. do 11. ure samo prvo sredo v mesecu; v primeru praznika bo odprt naslednjo sredo. Za morebitne informacije kličite na tel. št.: 0481 532092 (Emil D.), 0481 531383 (Ingrid N.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja S.).

V **ulici San Giovanni 9** v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

Zgodovinska stavba na Placuti (št. 18) je že štirinajst let prazna in zapuščena. Razpada in ustvarja samo stroške za najnujnejša dela za vzdrževanje in bremeni lastnika z raznimi davki in zavarovanjem. Ker do danes nobena slovenska organizacija ali posamezniki niso pokazali zanimanja za uporabo, je odbor Katoliškega tiskovnega društva sklenil, da objavi poziv za nakup morebitnim interesentom, tako ustanovam kot posameznikom. Za pojasnila: tel. 0039 0481 531445 ali e-mail societatipografica@legalmail.it.

Kulturni center Lojze Bratuž v okviru Festivala Kogojevi dnevi in v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2017 spominsko razstavo o slikarju Albertu Sirku ob njegovi 130-letnici rojstva in 70-letnici smrti. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Alberta Sirka, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuž.org.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 2. 6. 2017 do 8. 6. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 2. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 4. junija, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 5. junija (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 6. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 7. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Gozd skušnjav - Izbor melodij.

Četrtek, 8. junija (v studiu Andrej Baucon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

SCGV Komel / Snovanja: Aleš in Hilarij Lavrenčič

Očarljiva intuitivna povezava

Polni dvorani poslušalcev je na recitalu v dvorani na Kostanjevičevi tokrat glasbo podaril mladi violinist Aleš Lavrenčič ob spremljavi očeta Hilarija Lavrenčiča. Mladost, ki jo na odre postavlja SCGV Emil Komel v ciklu Snovanja, je tudi letos del 23. sezone Glasbe z vrtov Sv. Frančiška. Čezmejno povezovanje in bogatenje goriškega prostora odmeva z več vrtov in dvoran že vso pomlad. Medgeneracijsko prehajanje glasbe od učitelja do učenca in umeščanje bivših učencev v vrste profesionalcev je za šolo gotovo ključnega pomena. Kakorkoli pa že gledamo, so ključni učitelji prav starši, še posebej, ko govorimo o glasbenih družinah, kjer glasba postane del vsakdana in učenje poteka skoraj na nezavedni ravni. Intuitivna povezava med dvema Lavrenčičema je bila na recitalu očarljiva.

Občuten klavirski del je barval podlago muzikalnosti mladega devetnajstletnega violinista, ki je koncertni repertoar zastavil zelo ambiciozno. Začel je z enim izmed temeljnih del za violino solo, Bachovim Adagiom in Fugo iz Prve sonate v g-molu, S. 1001. Kötensko Bachovo obdobje je postreglo z zahtevnimi instrumentalnimi deli, med katera spadajo tudi violinske sonate in partite - vselej izziv za violiniste, tudi z vidika vprašanja historično primerne interpretacije. Violinist je izbral srednjo pot; mladostna energija je poživila interpretacijo, ki je zvenela v skladu s historično prakso.

Po prvi skladbi se mu je na odru pridružil oče. Naveza je najbolj zaživela v lirčnih odsekih, še najbolj v melodijah iz oper, kar ni presenečenje. Izkušnemu pianistu se pozna, da pri igranju v sebi sliši ves orkester. Publika je Bazzinijevo Fantazijo za violino iz opere Traviata, op. 50, prekinila z bučnim aplavzom že po prvem delu. Virtuozno delo, ki je na

foto dd

stalo kot del prakse 19. stoletja z namenom širjenja opernega repertoarja v manjše dvorane in privatne kroge ljudi, je tudi na Kostanjevičevi izpod rok Lavrenčičev prineslo spevnost Verdijevih srčnih melodij. Virtuoznost je violinist še potrdil v Paganinijevih variacijah na Rossinijevo temo iz opere Mojzes v Egiptu. Finalna arija opere, ki jo je skladatelj kasneje dodal, se pri Paganiniju oglašata kot imitacija glasov, kar je La-

vrenčič odlično poustvaril. Najbolj bogato pa je na recitalu zvenela violina v Meditaciji, op. 42, skladatelja P. I. Čajkovskega. Vse Paganinijeve virtuozne akrobacije pa so našle svoj odmev v Ravelovi rapsodiji Cigan. Improvizacijski stil v plesnem ritmu je barvito zaključil recital. Navdušeni publiku sta glasbenika podarila še Ave Mario skladatelja Astorja Piazzolle. Namesto violine je bilo slišati ganljivi-

vo petje. Konec koncev je inštrument vedno le podaljšek človeškega glasu. "Najbrž mora glas vedno sam iz največjih globin prodreti, da se zasliši grom zgodovine in jasnina", zapisuje pesnica Petra Koršič. Mladi potrebujejo čas. (In tudi ne več tako mladi, iskreno zapišem, avtorica tega članka tega članka, potrebujemo čas, da bi lahko stali pokončno in sijoče.) A ta realnost tu in zdaj zahteva, da si želimo pretentati naravo, da smo primorani poskušati izraziti več, kot je preželo naša telesa, več, kot nam je bilo dano užiti in pretrpeti. Potrebna je mreža, v katero se bo življenje šele naselilo. Aleš Lavrenčič jo spleta z vrhunsko tehniko, muzikalnostjo in predanostjo. Neustrašno se loteva najtežjega. Ko je publiko že prepričal, se je lotil še Paganinijevega Capriccia v dodatku. V stilu tistih velikih je stresal iz roka v pasaže. Nepreciznosti v takih virtuoznih delih je treba oprostiti vsem.

Pokončno in sijoče je stal na odru upravičeno ponosen oče Hilarij, ki živi glasbo v zelo širokem spektru. V vsej širini barvnih zmognosti violine išče svojo pot njegov sin in po tem recitalu navdušeni pričakujemo njegova nova odkritja. Potrpežljivo, kakor sam vadi že od rosnih let, se v njegove dlani nabira življenje, ki naj zazveni sijoče.

Ingrid Mačus

Vanja Pegan, pesnik

10. maja je Vanja Pegan v Mestni knjižnici Piran v pogovoru z dr. Vladko Tucovič predstavil svojo novo knjigo Vsaj za pesem odmaknjen od tega sveta. Izdal jo je v samozaložbi in si jo podaril za 50. rojstni dan. V zbirki, ki jo je uredila njegova žena, Brigita Jenko, ilustriral pa Damijan Stepančič, je 164 haikujev - kratkih trivrstičnih pesmi. Ta kratka pesniška oblika, doma na Japonskem, postaja vedno bolj priljubljena tudi v zahodnem svetu. V vrstice, ki vsebujejo le skopo število zlogov (5-7-5), pa pesnik zapiše trenutke, prebliske, utrinke, misli, vzgibe srca, ki jim za ozadje služijo prizori iz narave. Tako je pisatelj Vanja Pegan svojo prozo, ki je že tako polna podob, nadgradil tudi s poezijo, s haikui. Nastajali so, kot pač pesmi nastajajo - spontano, pri Vanji pa navadno na jadrnici Rosalbi, ki je postala njegov drugi dom, tako da jih je velikokrat zapisal kar kot sporočilo v svoj mobilni. Sprva jih je objavil na Facebooku, nato so se znašli med

knjižnimi platnicami. Tudi v teh haikujih je glavna tema morje, ki Vanjo Pegana vznemirja že od otroštva naprej. Sicer je drobna knjižica, ki je bila razprodana že v treh tednih po izidu, razdeljena na tri vsebinske sklope: morje, ljubezen in spet morje in ljubezen. V vseh Peganovih delih, tako v desetih prozih knjižnih izdajah kot v zbirki haikujev, je čuti njegovo izjemno spoštljivost do narave, tudi igrivosti, toplino, mogoče zasanjanost v preteklost, ljubezen do ljudi, občudovanje lepote in nedoumljivosti stvarstva in skrivnostnega sveta človekove duševnosti in čustvovanja.

Damijan Stepančič, Vanja Pegan in dr. Vladko Tucovič (Foto Nataša Fajon)

Kot se spodobi za rojstnodnevno knjigo, so predstavitev v Mestni knjižnici Piran zaključili s torto in prisrčnimi željami pisatelju in pesniku, glasbeniku in ljubitelju morja, Vanji Peganu. Želje številnih obiskovalcev prireditve so seveda zazvenele skupaj z zvenenjem steklenih kozarcev za vino, s katerimi so nazdravili pesniku. / ŠP

Knjižna novost pri Goriški Mohorjevi družbi

Claudia Voncina: Emozioni

V teh dneh je iz tiskarne Grafica Goriziana prišla med bralce sveža knjižna novost, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Gre za pesniško zbirko, katere avtorica je goriška kulturnica in upokojena profesorica, ki je poučevala na naših šolah, Claudia Voncina. Pod naslovom *Emozioni* je v novi pesniški zbirki, ki šteje nekaj več kot 100 strani, zbranih približno 80 njenih še neobjavljenih poezij, ki jih je pesnica napisala v italijanskem jeziku. Gre za manjše bisere, ki v nekaterih primerih štejejo le nekaj verzov, bralcu pa ponujajo nevsiljivo čisto lepoto, ki se odseva tako v vsebini kot v jeziku in to v stilu, ki je za Voncino tako značilen. Gre za stil, ki je daleč od današnjega hrupnega in drvečega časa, saj v njem

prevladujejo tišina, zbranost, iskanje lepote in klasičnem smislu. Poezije so nastajale počasi in v predalu mirovale več let. Niso

zasebne dimenzije postopno in brez hitenja pospremlilo v javnost.

Za goriško pesnico je to sedma pesniška zbirka, zadnja je izšla leta 2006 ravno tako v Gorici, prejšnje pa po Italiji, kjer je bila Claudia Voncina za svojo poezijo nešteto krat nagrajena in je objavljala predvsem v Toskani, pa tudi na Siciliji, kjer je izšla njena prva pesniška zbirka *Frammenti*. Na zadnjih straneh knjige *Emozioni* je na

čakale na objavo, temveč na slučajno srečanje, ki jih je iz

voljo tudi dragocena pesnična bibliografija, ki ob poeziji zaobjema tudi kratko prozo in objave v različnih zbornikih in antologijah.

Biser med biseri v pesniški zbirki, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, je tudi tenkočutna spremna beseda, ki je nastala izpod peresa Tatjane Rojc. Ta umešča Voncino poezijo v brezčasnost svetovne lirike in v posebno pesniško izročilo našega prostora, v dimenzijo ženskega in v neskončnost človeškega duha. Krstna predstavitev zbirke *Emozioni* bo v petek, 9. junija, ob 18. uri v galeriji Državne posoške knjižnice v ulici Mamelji v Gorici. Srečanje bosta ob avtorici Claudii Voncina sooblikovali še avtorica spremne besede Tatjana Rojc in urednica knjige Erika Jazbar. Na predstavitev, do katere je prišlo v sodelovanju z omenjeno knjižnico, bo spregovoril tudi njen ravnatelj Marco Menato. Goriški predstaviti bodo v naslednjih mesecih sledila še srečanja v Trstu, Vidmu in na Obali.

Nagrada Tantadruj Mirandi Caharija

Slovensko stalno gledališče, Gledališče Koper, SNG Nova Gorica so tudi letos na slavnostni podelitvi sedme primorske gledališke nagrade Tantadruj 2017 v torek, 30. maja, na Velikem odru SSG v Trstu nagradile tržaško igralko Mirando Caharija.

V utemeljitvi nagrade so med drugim zapisali: "Dramska igralka Miranda Caharija je ena tistih igralko kateri lahko zapišemo, da je zamejskemu gledališču, slovenskemu jeziku in profesionalnemu gledališkemu ustvarjanju v Trstu predana scela. Če izpustimo že skoraj anekdotično pripoved o tem, kako je kot dekletce na domačem dvorišču - najprej v Križu nad Trstom, nato v Nabrežini - staršem zatrjevala, da bo postala "artista" in so jo ti v njenem otroškem hrepenenju po nastopanju podpirali, so jo z gledališčem,

s tedanjim Slovenskim narodnim gledališčem v Trstu, najprej povezala učna leta. V nasprotju z nekaterimi tržaškimi igralskimi kolegi se ni odločila za študij na igralski akademiji v Ljubljani, temveč je ostala zvesta zamejstvu in je pod okriljem slovenskega gledališča v Trstu zaključila interno igralsko in baletno šolo..., jeseni leta 1961 - pri rosnih osemnajstih - pa je postala njegova stalna članica in v naslednjih štirih desetletjih s svojo predanostjo in ustvarjalnostjo ter s sto šestdesetimi odigranimi vlogami pripomogla k umetniški rasti najprej Slovenskega gledališča v Trstu, nato Slovenskega stalnega gledališča. Tržaško občinstvo jo je imelo rado... Kljub mladostnemu zanosu in pregovorni "kraški trmi", ji ni bilo vedno lahko, vedela pa je, da igravec mora igrati, ohranjati igralsko kondicijo, se igralsko in osebnostno razvijati in nenehno iskati le zato, da bo nekoč kos tudi najzahtevnejšim likom. Trdo delo se je Mirandi obrestovalo; v drugem desetletju dela v gledališču se je dokazala tudi kot interpretinja karakternih vlog in prejela prva igralska priznanja: za vlogo beračice Šobe v Leskovčevi drami Dva bregova je leta 1975 na Borštnikovem srečanju prejela nagrado za mlado igralko, za vlogo Enee v Fojevi Sedmi zapovedi: Kradi malo manj tri leta pozneje prav tako na Borštnikovem srečanju nagrado občinstva, vloga Veronike Deseniške v Župančičevi tragediji z enakim naslovom pa ji je leta 1977 prinesla nagrado Sklada Staneta Severja. Vse tri nagrajene vloge je odigrala v Babičevi režiji. Osemdeseta leta igralki niso bila naklonjena... Novo priljubljenost je v tistih letih igralki ponudil film. Filmska kamera ji ni bila tuja - pred njo je kot Lenka v Babičevem filmu Po isti poti se ne vračaj debitirala že leta 1965, nato izoblikovala še dva izjemna ženska lika v Klopčičevem filmu Ndostvu Karoline Zašler, 1976, in v Hladnikovem Ubij me vedno leta 1979 - sredi osemdesetih pa je posnela svoj najodmevnejši film, Eva, v režiji Francija Slaka in v njem odigrala naslovno vlogo. Prinesel ji je nagrado na 11. Tednu domačega filma v Celju (1983), kot italijanski državljanke pa za las odnesel puljsko areno.

V sezoni 1989/90 je Miranda Caharija odigrala eno svojih magistralnih vlog, Serafino Delle Rose v Williamsovi Tetovirani roži v režiji Maria Uršiča. Polnokrvnemu ženskem liku z ameriškega Juga, vdovi, v kateri se znova prebudi želja po ljubezni pa tudi ljubosumje, je igralka v naslednjem desetletju dodala paletu novih, prav tako kompleksnih ženskih likov, v katerih je lahko v popolnosti izrazila svojo umetniško in igralsko zrelost; bila je Filumena Marturano v De Filippovi igri z enakim naslovom prav tako v Uršičevi režiji, Kate Keller v Millerjevi drami Vsi moji sinovi v režiji Zvoneta Šedlbauerja (obe 1999), ob 40. obletnici umetniškega dela pa je odigrala naslovno vlogo v drami Deja Husu, ki jo je ob njenem igralskem jubileju in v letu, ko je prejela najvišje priznanje za igralske dosežke, Borštnikov prstan, prav zanjo napisal (in jo tudi režiral) Mario Uršič. Pomembnejšim likom, ki jih je na odru slovenskega gledališča upodobila v 40-letni igralski karieri se je z monodramo Me in one, skratka me: ženske še zadnjič poklonila pred desetimi leti.

V uvodu sem zapisal, da je bila Miranda Caharija scela igralka. Njeno igralsko snovanje se ni omejilo le na ustvarjanje na domačem, matičnem tržaškem odru ali na filmu (v zadnjem desetletju je nastopila še v Vojnovičevem filmu Piran - Pirano, 2010, in Turkovem Nahrani me z besedami, 2012), s svojim igralskim darom in s priljubljenim igralcem Livijem Bogatcem je vrsto let nastopala še v radijski oddaji Za smeh in dobro voljo na Radiu Trst A, z že omenjenim igralskim kolegom in režiserjem Mariom Uršičem pa v predstavah, ki so jih poleti igrali na odprtem v Križu pri Trstu.

Ker je Miranda Caharija s svojim igralskim deležem v 160 uprizoritvah različnih žanrskih usmeritev močno zaznamovala delovanje Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, njegovi okolici pa tudi povsod tam, kjer je gostovalo naše edino zamejsko gledališče, predvsem pa v njem vztrajala tudi v času njegovih kriz in nesoglasij njegovega vodstva in verjela, da šteje le predanost poklicu, ki ga je opravljala s posebno ljubeznijo, so člani komisije za primorsko gledališko nagrado tantadruj za življenjsko delo - Teja Glažar, Meta Hočevnar in Igor Pison - soglasno sklenili, da nagrado za leto 2017 prejme prav dramska igralka Miranda Caharija.

Kratke

Bolgarski Zlati pegaz za Marka Kravosa

Ob bolgarskem državnem prazniku pismenosti in kulture na dan sv. Cirila in Metoda je bila Marku Kravosu 24. maja podeljena posebna nagrada za pesništvo. Priznanje, repliko antične upodobitve pegaza s črnomoškega – pontskega območja podeljuje Društvo bolgarskih pisateljev v Sofiji, pesniku pa je bila izročena v Varni, na obali Črnega morja, na slovesnosti ob sklepu literarnega festivala Slovanski objem.

Festival v Varni se je dogajal med 21. in 25. majem že enajstič, udeležilo se ga je okrog 35 knjižnih ustvarjalcev slovanskih narodov iz 21 dežel, tudi takih, kjer živijo slovanski narodi kot manjšine, na primer v baltskih državah, Armeniji in – v primeru Kravosa – iz Italije. Opazna in številčna je bila udeležba iz Rusije in Ukrajine in iz prostora nekdanje Jugoslavije. Druženje in nastopi pa so potekali v znamenju slovanskih korenin in skupne duhovnosti, predvsem pravoslavja.

Književniško srečanje zajema monografski zbornik revije ZNACI, kjer so besedni ustvarjalci predstavljani s prevodi v bolgarščino, portretom in biografsko oznako. Objavljeni pa so tudi eseji in likovni prispevki na temi Bregovi in vode ter Diplomati – pesniki.

Ob letošnjem druženju v Varni, ki ga organizirata Društvo bolgarskih pisateljev in Slovanska akademija pisateljev s sedežem v Litvi – pod pokroviteljstvom UNESCO, je izšel še bibliofilski album – antologija Slovooprinošenje (Besedarovanje) s predstavitvami 194 dosedanjih pesniških gostov: poleg Kravosa so iz Slovenije v njej še Vida Mokrin Pauer, Nina Kokelj, Cvetka Bevc in Robert Simonišek.

Antična drama Pribežnice po RADIU TRST A

V soboto, 3. junija, bo ob 18. uri na valovih Radia Trst A na sporedu nova produkcija Radijskega odra, in sicer Ajshilova tragedija Pribežnice. Delo govori o begu Danajevih hčera v Argos, da bi se izognile poroki z bratranci in o poboji ženinov na samo poročno noč. Lirična drama o begunstvu zveni že zaradi svoje osrednje teme zelo aktualno.

Igro Pribežnice izvajajo igralci Radijskega odra, delo je v slovenščino prevedel Brane Senegačnik, za radijsko dramaturško priredbo je poskrbela Maja Lapornik, režijo pa je podpisal Franko Žerjal, ki je k sodelovanju povabil Iztoka Cergola, da je za delo napisal izvorno glasbo. Tako se zbor Danajevih hčera večinoma oglašja kar s petjem, kar je zanimiva in izvirna zamisel. Glasbena kulisa Iztoka Cergola (pesmi zbora Danajevih hčera in drugi glasbeni vložki) ustvarja posebno atmosfero, ki poslušalca povsem prevzame.

Vabljeni torej k poslušanju Ajshilove tragedije Pribežnice v soboto, 3. junija 2017, ob 18. uri v okviru Male scene na valovih Radia Trst A.

SOOČANJA s sodobno vizualno umetnostjo

BridA /Jurij Pavlica, Sendi Mango, Tom Kerševan: Mesto brez identitete

Na zadnjem od Soočanj v letošnji razstavi sezoni bomo v Mestni galeriji Nova Gorica predstavili najnovejši projekt umetniške skupine BridA. Jurij Pavlica, Sendi Mango in Tom Kerševan s projektom Mesto brez identitete problematizirajo zaščito posameznikove identitete v javnem prostoru. Prav vsota najrazličnejših identitet namreč tvori skupno identiteto mesta, kjer ti posamezniki živijo. Identiteta posameznika pa se zaradi tehnologije in zakonodaje nenehno spreminja. Medtem ko tehnologija spreminja človekove navade in je hkrati tudi največji agregator identitet, zakonodaja v imenu zaščite posameznika in njegove zasebnosti brani javni prostor pred identiteto posameznika.

Projekt Mesto brez identitete je v javni prostor umeščen kot filmski objekt, ki zajema točno to, kar mu zakonodaja dovoljuje in

tehnologija omogoča. Na javnih prostorih se ne sme vzorčiti oseb z namenom objave, tehnologija pa nam omogoča, da vse osebne podatke umaknemo in skrijemo v realnem času. S postopkom separacije tako hkrati dobimo podobo mesta brez identitete in digitalizirano bazo oseb oziroma delčka njihovih identitet. Kakšno je razmerje med vrednotama, kaj pomenita, kako ju lahko uporabimo, ju lahko prodamo, imata dodano vrednost? Vsebujeta ti vrednoti umetniški potencial?

O knjižnem prvencu dobitnice literarne nagrade Vstajenje Marije Kostnapfel
Usoda osamljenega posameznika v izvotljenem svetu sodobne praznine

Marija Kostnapfel je pesnica posebnih eksistencialnih stanj, travmatično stopnjevanih paradoksov, rezko absurdnih poetičnih etud. Njen pesniški prvenec se v marsičem loči od ponavadi razmeroma svetle in barvite, mediteransko sočne in čustveno zanosne lirike slovenskih avtoric in avtorjev na zahodnem robu slovenskega ozemlja v Italiji. To so kratke in lapidarne, a istočasno težke in temne pesmi depresivnih stanj in travmatičnih občutkov, iz katerih se lušči usoda osamljenega posameznika sredi nevarno nehumane sodobne družbe in do skrajnosti destabilizirane stvarnosti. Kot da je nekakšen ekspresivni nevihtni duhovni val še enkrat v tej primorski pesnici obnovil na ženski način in v novi obliki spomin na za nekdanjo socialistično slovensko – jugoslovansko stvarnost politično moteče, a visoko poetične deziluzionistične pričevalce Daneta Zajca ali Gregorja Strnišo. Vendar je pesniški svet Marije Kostnapfel kljub določenim povezovalnim konotacijam z nekaterimi trenutki nekdanjega slovenskega pesniškega utripa samosvoje samostojen. Dejstvo je, da Marija Kostnapfel v svojih tekstih vedno znova predera konkretno bivanjsko jedro stvarnosti in prenese dramatično zaostrene podobe svoje ogrožene biti na skrivnostno območje eksistencialne nedoumljivosti. Avtoričin jezik je izrazito oseben, popolnoma nesentimentalen, očiščen vsakih olepševalnih pričakovanj. Posamezne pesniške etude so zreducirane na najnujnejše. Jezik je lapidarno zgoščen. Pesmi so kratke, oblikovane v svobodnem ritmu. Skoraj bi mogli reči, da se pri vsaki zapisani besedi začuti pesničin subtilni dih in trpeči utrip. Kljub temu bi jih težko poimenovali lirični utrinki. Pesniški tok je namreč kljub kratkosti posameznih izpovedi povedno zakoreninjen v pri-

Osmišljanje bivanja je v pesmih Marije Kostnapfel bistveno omejeno. Absurdnost stvarnosti, ki pesnico obdaja in muči, je tako

močna, da spreminja osebna stanja v nove strukture. Sporočilnost posameznih tekstov postaja labirintična kot uganka, na katero ni odgovora. Prvi cikel brez naslova se zaključuje travmatizirano apokaliptično: „Ah, končno bom morda / odvezala svoje korake, /

Foto damij@

močna, da spreminja osebna stanja v nove strukture. Sporočilnost posameznih tekstov postaja labirintična kot uganka, na katero ni odgovora. Prvi cikel brez naslova se zaključuje travmatizirano apokaliptično: „Ah, končno bom morda / odvezala svoje korake, /

nežneje oblikovani spomin na igrivo otroštvo, ko svetli prameni „kot mladi psički / grizljajo (očetove) čevlje...“

Osebna razpoloženja pesnica vedno znova na ekspresiven način povezuje s konkretnimi podobami obdajajoče jo nedonošene danosti, ki razvijajo nove pomenske značilnosti. Lirika Marije Kostnapfel pri tem temelji na različnih odtujitvenih učinkih. Morda lebdi za temnimi zarisami notranjih stanj sredi zamračene stvarnosti konec koncev tudi nekakšna želja po odrešujoči idili, vendar tok uporabljanih prispodob vodi izpoved jasno in odločno vedno znova na področje antiidilne deziluzije, kjer bo „začetekkonca (skupaj napisano) prinesel pesnici „morda...na petek: mrzel konca-začetek“.

Rezko in lapidarno se v pesmih tu in tam pojavijo utrinki iz narave, trava, sonce in dež, toda nikoli ti inicialni znaki svetlejšega življenja ne razširijo pesniškega prostora v svetlo pokrajino. V pesmi Uspavanka zapolni pesnica svoj osebni prostor s kamnom in zemljo in pokrajino pretvori v „praznino“.

V zadnjem ciklu Jeziki ni „nič več tako kot je bilo“. Pesnici so razrezali „jezik na drobne koščke“, toda vseeno se otožno spominja nekdanjih časov, „ko sem bila / na varnem/ v brlogu med svojimi...“

Izvrženost v nevarno in odtujenost v izvotljenem svetu sodobne praznine, ki se kot rdeča nit vije skozi vse delne pesniške zbirke Marije Kostnapfel, podarja tem pesmim samosvojo duhovno strukturo.

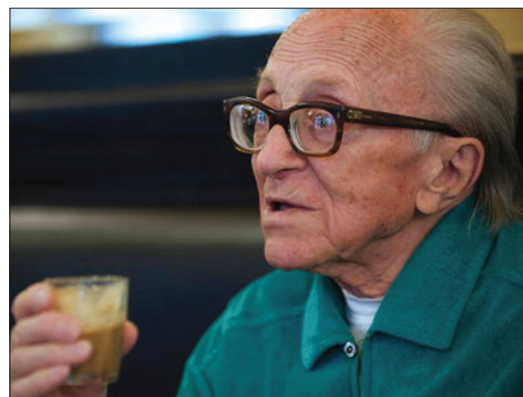
Lev Detela

Boris Pahor v žrelu Udbe
Krstna predstavitev v Trstu

Politik in publicist v času „slovenske pomladi“, 66-letni ekonomist mag. Igor Omerza iz Ljubljane, ki je v zadnjih letih med najbolj pronicljivimi in plodnimi raziskovalci naše povojne zgodovine ter vloge, ki jo je v njej odigrala tajna komunistična politična policija, je te dni pri Mohorjevi v Celovcu izdal novo knjigo s pomenljivim naslovom Boris Pahor v žrelu Udbe. Krstna predstavitev bo doživela prihodnji tork v Trstu.

Kar 636 strani obsežna, trdo vezana in z reprodukcijami dokumentov opremljena knjiga sloni na dolgem preučevanju ohranjenih policijskih, obveščevalnih in političnih fondov v Arhivu Republike Slovenije. Kot ugotavlja avtor, je to, kar je Pahor počel desetletja v zamejstvu in s tem povzročal bolešno zalezovanje in šika-

satelja Borisa Pahorja v našem in evropskem prostoru. Pahorjeve zgodbe se je Omerza dotaknil že v prvi izmed svojih devetih obsežnih raziskovalnih knjig zadnjih sedmih let, saj ga je leta 2010 obravnaval v študiji Edvard Kocbek, Osebni dosje št. 584, kjer je govoril tudi o Pahorjevih potezah v času gonje proti Kocbeku zaradi knjige Strah in pogum in po-

tem o znamenitem intervjuju s Kocbekom o povojnih pobojih in komunistični monopolizaciji Osvobodilne fronte.

Leta 2015 najdemo podatke

tudi o Borisu Pahorju v Omerzovi knjigi o tržaških in širših razmerah Karla, Udbe o Dragi. Ostale njegove knjige pa so: Od Belce do Velikovca ali kako sem vzljubil bombo (2011, prevedena je tudi v nemščino); JBTZ, Časi poprej in dnevi pozneje (2013); 88 stopnic do pekla, Kako je Zemljaričev Janez ugrabil Bato Todoroviča (2013); Kliči U za umor (2014, prevedena je tudi v hrvaščino); Veliki in dolgi pohod Nove revije (2015); 1984, Orwellovo leto Agopa Stepanjana (2016).

Krstna predstavitev Omerzove knjige Boris Pahor v žrelu Udbe je bila v torek, 30. maja, ob 18.30 v Tržaškem knjižnem središču v Trstu. Naslednjega dne je bila ob 18. uri predstavitev v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani, 6. julija pa bo Igor Omerza s to knjigo gost Srečanj pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Kratke

Navdušujoč športni dan na Opčinah

“Je bilo lepo?” “Ne lepo, SUPER lepo!” Tako je športni dan komentiral osnovnošolček ob maminem zanimanju, kako je potekal dan.

Otroci so bili torej izredno navdušeni nad prav posebnim zaključkom šolskega leta, saj so sodelujoče osnovne šole Openskega večstopenjskega ravnateljstva na dnevu združile šport in tudi kratak pevski nastop. 260 razposajenih otrok s pisanimi majčkami svojih petih šol - točneje šol Trubar iz Bazovice, Gradnik iz Cola, Tomažič iz Trebč, Sirk iz Križa in Bevk z Opčin - so se ves dopoldan 25. maja v športnem centru Zarja v Bazovici pomerili v različnih športnih disciplinah. Nogomet, plezanje, balinanje, cheerleading, orientacijski tek, poligon - težko je reči, kaj je otroke bolj navdušilo! Malčki so se porazdelili v mešane skupine po letnikih, tako da so spoznali tudi sovratnike drugih šol in tako da je v ospredje stopila pozitivno naravnana borbenost za doseg najboljšega rezultata lastne skupine, ne pa tekmovalnost med šolami. Otroci so bili navdušeni tudi nad

dejavstvom, da so se lahko prvič pomerili v nekaterih disciplinah, ki jih drugače niso poznali. Športne delavnice, tekmovanja in preizkušnje so vodili mentorji raznih krajevnih športnih društev: sekcija Orientiranja društva Gaja je vodila orientacijski tek, SPDT je vodilo delavnico plezanja, gospa Sonja Lazar je otroke uvajala v balinanje, društvo Zarja je poskrbelo za tekme nogometa, otroci so tudi naštudirali in staršem prikazali plesno točko pod vodstvom animatork Cheerdance millennium, ZSSDI - ki je ves dan tudi koordiniralo - pa je vodilo poligone. Na zaključnem nagrajevanju je prisotne starše pozdravila ravnateljica Marina Castellani, ki se je zahvalila ter pohvalila vse sodelujoče: združeni staršev šol Bevk in Trubar-Kajuh, ki sta bili provzaprav pobudnika športnega dneva, otroke in seveda učitelje. Udeležence je nagovoril tudi predsednik ZSSDI Ivan Peterlin. Otrokom, ki nestrno pričakujejo počitnice, je naročil, naj poleti ugasnejo televizijo, telefončke in računalnike ter naj raje preživijo svoj čas v gibanju, igri, s prijatelji, pa tudi s knjigo. Športni dan se je zaključil z res prijetnim pevskim nastopom vsake izmed šol.

Sicer pa so se meseca maja zvrstili podobni športni dnevi še na drugih šolah ozoroma ravnateljstvih. Od 17. maja, ko se je niz športnih dogodkov začel s športnim dnevom in bralno značko za vrste Openskega večstopenjskega ravnateljstva, preko atletskega tekmovanja za Memorial Jožice Mikluš za goriške višješolce, preko mednarodnega projekta "Beseda povezuje, prijateljstvo združuje" v Nabrežini, pa odbojkarstva turnirja Volley Mania' za osnovne šole ravnateljstva Vladimir Bartol, do športnega dneva za osnovnošolce večstopenjskega ravnateljstva Doberdob v Romjanu, 30. maja. Zadnji dve pobudi iz sklopa športnih dnevov bosta 1. junija za osnovne šole dolinskega ravnateljstva in 14. junija za špertsko dvojezično šolo. (BS)

V Trstu o stoletnici Majniške deklaracije

V torek je minilo 100 let, kar je dr. Anton Korošec v dunajskem parlamentu v imenu Jugoslovanskega kluba prebral Majniško deklaracijo. Gre za enega izmed temeljnih dokumentov slovenske politike in posledično naše zgodovine zadnjih dveh stoletij, saj je naznanjal "exit" iz Avstrije in prehod v Jugoslavijo. Leta 1989 pa je nova Majniška deklaracija naznanila izhod iz Jugoslavije in uresničitev sanj o neodvisni slovenski državi.

O zgodovinskem okviru Majniške deklaracije in njenem pomenu nekoč in danes ob 5. junija ob 20.30 govor na rednem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 v Trstu. Gost večera bo zgodovinar prof. dr. Stane Granda iz Ljubljane.

Dr. Granda je bil med predavatelji na nedavnem simpoziju v Koroščevem rojstnem kraju, pri Sv. Juriju ob Ščavnici, ki je nosil naslov Anton Korošec in 100 let Majniške deklaracije. Zato bo večer posvetil pozornost tudi tej pobudi, ki je bila povezana še s cerkveno slovesnostjo in odprtjem spominske sobe v rojstni hiši dr. Korošca. Na ogled bo kratki film Dr. Anton Korošec - duhovnik, urednik in politik, ki ga je s sodelavci pripravil predsednik Kulturnega društva za zaščito naravne in kulturne dediščine Sveti Jurij ob Ščavnici ter glavni organizator omenjenih pobud prof. Franc Čuš.

Sodstvo: Pomoč deželne vlade upravnemu sodišču FJK

Predsednica dežele Debora Serracchiani zagotavlja, da bo njena vlada po svojih močeh pomagala upravnemu sodišču Furlanije Julijske krajine pri premoščanju težav, vezanih na kadrovske podhranjenosti. V ta namen je deželna uprava pred nedavnim sklenila, da bo iz lastne blagajne plačevala svojega informacijskega strokovnjaka, ki bo v kratkem premeščen na upravno sodišče.

S tem zagotovilom se je zaključilo spoznavno srečanje v Trstu med deželno predsednico in predsednico upravnega sodišča Furlanije Julijske krajine Orio Settesoldi. Ta je položaj zasedla pred slabimi tremi meseci, v tem času pa se je dodobra zavedela, da sodišču primanjkuje sodniki - imenovani so samo trije - in še zlasti administrativno osebje. Pri povečanju števila sodnikov deželna uprava ne more pomagati, če ne tako, kot je napovedala Serracchianijeva, s formalnim urgiranjem v Rimu. Za delovanje deželnih upravnih sodišč namreč odgovarja državna vlada. / ARC/VP

Društvo slovenskih izobražencev

Tri publikacije o treh totalitarizmih

Renato Podberšič, Jelka Piškurič in Damjan Hančič, predstavniki Študijskega centra za narodno spravo iz Ljubljane, ki se je razvil iz oddelka pravosodnega ministrstva in se nato osamosvojil v javno ustanovo, so v Društvu slovenskih izobražencev predstavili tri nove publikacije. Ivo Jevnikar, ki je vodil večer, je opozoril na razstavo vseh publikacij centra od leta 2008 dalje, ki jo je priložnostno pripravila gospa Lučka Kremžar De Luisa v imenu Knjižnice Dušana Černeteta.

Renato Podberšič je predstavil zbornik o zapuščini treh totalitarizmov na Slovenskem v angleškem jeziku Slovenia in 20th Century: The Legacy of totalitarian Regimes, pri katerem je sodelovalo sedemnajst različnih avtorjev z dvaindvajsetimi razpravami: "Ker smo Slovenci rahlo majhen narod, je treba uporabiti 'lingua franca', če hočemo prodreti dlje". Nekatero razpravo so bile že objavljene v slovenščini, zato se je pojavila potreba, da jih

ovrednotijo še v angleščini. Slovenija je edina država v Evropi, ki je doživela vse tri totalitarizme - fašizem, komunizem in nacizem. Znanstvena monografija, ki spada v zbirko Totalitarizmi. Vprašanja

venka, jaz ljubim domovino! je izšla dvojezično, v angleškem in slovenskem jeziku. Leta 2011 sta avtorici posneli sedemnajst pričevanj o begunski problematiki in z njo povezanih zgodb ste-

Foto damj@n

in izzivi, sega na področje sociologije in prava.

Jelka Piškurič je z Marto Mileno Keršič pripravila begunsko zgodbo družine Adamič iz Sodražice, ki živi v Clevelandu. Publikacija, naslovljena Jaz vem, da sem Slo-

vilnih Slovencev, ki so morali po koncu druge svetovne vojne zapustiti rodno domovino. Razdeljena je na tri dele: kronološkemu prikazu sledijo spoznanja iz posnetih pričevanj, in sicer razlike med begunci, ki so odšli iz Slove-

nije takoj po drugi svetovni vojni in svojci, ki so jim sledili v 50. letih 20. stoletja ter zgodba družine Adamič.

Zgodovinar dr. Damjan Hančič je predstavil svojo knjigo Revolucionarno nasilje v Ljubljani 1941-1945, ki je razdeljena na pet vsebinskih delov. V njej obravnava splošni okvir italijanske okupacije Ljubljane s prikazom organizacij, ki so izvajale nasilje, konkretne primere nasilja v Ljubljani in okolici ter posledice revolucionarnega nasilja - "vaške straže" in redne partizanske enote. Znanstvena

monografija sloni na temeljitem študiju arhivskega gradiva, pridobljenega v Arhivu Republike Slovenije in Zgodovinskem arhivu Ljubljana, ter na številnih objavljenih zgodovinskih virih, časopisih in pričevanjih. Prav na podlagi slednjih je ugotovil, da je Varnostno-obveščevalna služba - VOS od julija 1941 do oktobra 1942 v Ljubljani umorila "samo" osem italijanskih okupatorjev

in kar sto osemdeset slovenskih civilistov. Težko je ločevati med revolucionarnim in odporiškim gibanjem. Vprašljivo je, do katere stopnje je še dopustna kolaboracija.

Metka Šinogoj

Volilna kampanja levosredinske koalicije
Kandidat Mitja Ozbič
na treh srečanjih

V prejšnjih dneh je volilna kampanja levosredinske koalicije in županskega kandidata Mitje Ozbiča postregla s kar tremi zaporednimi javnimi srečanji.

V sredo, 21. maja, zvečer se je odvetnik Ozbič mudil v Šempolaju. V Škerkovi hiši je udeležencem večera opisal glavne točke upravno-političnega programa levosredinske koalicije, nato je prepuštil besedo domačinom. Ti so županskemu kandidatu predstavili nekaj težav na vasi, v večji meri potrebe po vzdrževanju javnega prostora. Zanimalo jih je tudi morebitno sodelovanje med Občino in Jusom, eno izmed ključnih točk Ozbičevega programa, ki predvideva spodbujanje projektnih dogovorov z zunanjimi subjekti.

V četrtek, 22. maja, je bilo na vrsti javno srečanje v Naselju San Mauro na temo sociale, na katerem je

sodelovalo več kandidatov treh list. Odvetnik Ozbič in kandidati posameznih list, ki ga podpirajo, so predstavili koalijske programske smernice dveh poglavij upravno-političnega programa. Govorili so o socialnem varstvu in o oskrbi šibkejših slojev, beseda pa je tekla tudi o varstvu okolja in trajnostnem razvoju v Občini Devin-Nabrežina. Poleg Ozbiča so

Srečanje na temo sociale v Naselju San Mauro

formativno okence in izvedli anketo o potrebah in problemih

medvejska šola, ki sameva v slabem stanju.

SLORI / Razstava

O kulturi miru od vse do današnjih dni

Zaključna razstava o prvi svetovni vojni, ki so jo oblikovale dijakinje in dijaki projekta Pax Factor - kultura miru od velike vojne do današnjih konfliktov, bo na ogled do petka, 21. julija 2017, v prostorih sodelujočih različnih šol in partnerskih ustanov: od 22. do 29. maja v atriju Tehniškega zavoda G. Deledda - M. Fabianija, od 29. maja do 5. junija na Liceju A. M. Slomška in od 5. do 12. junija na Liceju F. Prešerna. Razstavo si bomo nato lahko ogledali še od 12. do 30. junija v Narodni in študijski knjižnici (Ul. Sv. Frančiška 20) ter od 3. do 21. julija v Muzeju tržaške judovske skupnosti Carla in Vere Wagner (Ul. Del Monte 5/7). S projektom Pax factor so želeli

spodbuditi dijakinje in dijake k razmisleku o prizadevanjih za preprečevanje vojn in za iskanje nenasilnih rešitev ob morebitnih konfliktih na območjih jezikovnega in kulturnega stikanja. Projekt, ki je nastal ob 100-letnici prve svetovne vojne, je temeljil na primerjavi med takratnimi in današnjimi vojnimi žarišči. Z raziskovanjem preteklosti smo želeli ozavestiti mlade o kulturi miru in sožitja ter jim omogočiti boljše razumevanje sedanosti.

Med novembrom 2016 in majem 2017 so pri SLORiju oblikovali pet srečanj, ki se jih je udeležilo skoraj 60 dijakinj in dijakov zadnjih razredov treh tržaških drugostopenjskih srednjih šol s slovenskim in italijan-

skim učnim jezikom, in sicer 5. C Liceja F. Prešerna, 5. H in 5. DE Liceja A. M. Slomška in 5. Ag Tehniškega zavoda G. Deledda - M. Fabianija.

Dijakinje in dijaki so sledili različnim predavanjem o prvi svetovni vojni, kjer so spoznali tudi vojno realnost v Trstu, vojno fronto na Grmadi ter življenjske zgodbe različnih oseb. Še posebej so obravnavali razmerja med vojnimi konflikti in obdobji miru do današnjih dni, begunstvo med prvo svetovno vojno in po njej ter identitetne opcije različnih narodnih in verskih skupnosti v Trstu na začetku 20. stoletja. Dijakinje in dijaki so obiskali še Muzej tržaške judovske skupnosti Carla in Vere Wagner, Državni arhiv, Mestno knjižnico A. Hortisa in Svevov muzej, kjer so imeli delavnice o arhivskih in literarnih virih iz obdobja prve svetovne vojne. Na podlagi zbranega gradiva so oblikovali 11 razstavnih panojev, na katerih so prvo svetovno vojno predstavili skozi prizmo

takratnega slovenskega in italijanskega tiska, pomembnih figur in sionističnega gibanja tržaške judovske skupnosti, arhivskih virov o internacijah in posledicah vojne na življenje malih ljudi ter literarnih ustvarjalcev slovenskega, italijanskega, nemškega in drugih jezikov, ki so pisali o vojni. Na razstavi si lahko ogledamo tudi stare fotografije in pisma, ki so jih zbrale nekatere dijakinje in dijaki kot pričevanja in spomine o svojih prednikih, ki so bili neposredno soudeleženi pri vojni.

Letošnji projekt, ki predstavlja nadaljevanje lanskega Spoznajmo se/Conosciamoci, je izraz sodelovanja med Slovenskim raziskovalnim inštitutom SLORI, Narodno in študijsko knjižnico ter Muzejem tržaške judovske skupnosti Carla in Vere Wagner. Projekt sofinancirata Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina (iz razpisa za izobraževalne in didaktične projekte o prvi svetovni vojni) in Slovenski raziskovalni inštitut SLORI.

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji

Generalna konzulka Ingrid Sergaš na poslovilnem obisku

Slovenska generalna konzulka v Trstu Ingrid Sergaš se je v sklopu poslovilnih obiskov ob izteku mandata v sredo, 24. maja 2017, srečala s predstavniki Združenja slovenskih športnih društev v Italiji. Gospo Sergaševu so na tržaškem sedežu zamejske športne krovne organizacije sprejeli: predsednik ZSSDI Ivan Peterlin, član izvršnega odbora Maurizio Vidali, članice nadzornega odbora Nadja Kralj, Loredana Prinčič in Sonja Sirk ter operativni tajnik Evgen Ban. Predstavniki slovenskega športnega gibanja v Italiji

so se generalni konzulki Sergaš zahvalili za njeno pred-

nost in naklonjenost našemu prostoru in predvsem za vsa

njena prizadevanja v korist zamejskega športa. V svojem pozdravnem nagovoru je predsednik Peterlin izpostavil, da smo Slovenci v Italiji v odhajajoči generalni konzulki imeli močno oporo, "predstavnik matične države, ki je znal tudi nas navduševati prav s slovenstvom, s prepričanjem, da je Slovenija dobra država, suverena, povsem avtonomna v svojih izbirah, lepa, zelena, privlačna, država, ki ti zmore vcepjati ponos".

Dne 14. junija v Tržaškem knjižnem središču Spartaco Capogreco gost v Trstu

Te dni mineva 30 let, kar je zgodovinar Carlo Spartaco Capogreco izdal prvo italijansko znanstveno delo o koncentracijskih taboriščih fašistične Italije. Posvetil ga je taborišču v kraju Ferramonti v rojstni Kalabriji (C. S. Capogreco, Ferramonti, zal. Giuntina, Firenze 1987), v katerem so bili od junija 1940 do prihoda zaveznikov septembra 1943 internirani pretežno

Judje, a tudi drugi pregnanci, na primer iz Jugoslavije.

Prof. Capogreco je pozneje izdal temeljno študijo o interniranju civilistov v fašistični Italiji (I campi del duce, 2004) in druga dela. Nedavno je poskrbel za kritično izdajo prvega pričevanja kake internirane Judinje v Italiji, Dunajčanke Marie Eisenstein, ki je knjižico L'internata numero 6 (Interni-

ranka št. 6) izdala že oktobra 1944 v Rimu. Kritična izdaja s spremno

študijo in opombami prof. Capogreca je sprožila zamisel za okroglo mizo v Trstu z naslovom *Fašistično interniranje med zgodovinskim in spomini*.

Priraja jo Društvo slovenskih izobražencev na izrednem, "ne-ponedeljkovem" večeru v sredo, 14. junija, ob 18. uri v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7.

Na srečanju, ki bo potekalo v italijanščini, bodo sodelovali profesorji Spartaco Capogreco, Marta Verginella, Natka Badurina in Tristano Matta. Poleg zgodovinskega in odnosa do preteklosti bo v ospredju žensko spominsko pisanje.

Državni izobraževalni zavod Jožef Stefan Učni načrt za slovenski jezik

Na Državnem izobraževalnem zavodu Jožefa Stefana se je v šolskem letu 2012/13 pojavila želja po didaktični prenovi zaradi nekaterih novosti na državni ravni, to je dveh novih pristopov načrtovanja in izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela, in sicer didaktiki po kompetencah ter zavodskega kurikulumu. Zaradi skrbi za slovenski jezik so začeli podrobno spoznavati okolje preko zbiralnika napak in poizvedovalne ankete. S pomočjo zunanje izvedenke dr. Sonje Starc so osnovali učni načrt na novih spoznanjih v jezikoslovju, po katerih bodo podaljšali jezikovni pouk tudi v višjih razredih. Glede na analizo stanja so se spraševali, kako lahko slednje izboljšajo. Kurikularna prenova se je tako spremenila v akcijsko raziskovanje in sodelovanje z zunanjimi izvedenci.

Na predstavitvi publikacije *Učni načrt za slovenski jezik. Prenova pouka slovenskega jezika na Državnem izobraževalnem zavodu Jožef Stefan*, ki se je odvijala v zbornici in je privabila lepo številno poslušalcev, je uvodno spregovoril ravnatelj zavoda

Primož Strani, ki je knjigo tudi uredil. V njej dobimo poleg uvodnega prispevka koordinatorja projekta še recenzijo dr. Majde Kaučič Baša, besedila o udejanjanju omenjenega učnega načrta profesorice na zavodu Patrizie Pettiroso, Mare Zerjal in Ma- je Lapornik ter dr. Sonje Starc.

Anketa, ki so jo opravili v šolskem letu 2012/13 na celotni šolski populaciji, je odraz jezikovne podobe dijakov. Izkazalo se je, da govori 68% dijakov doma slovenski jezik, 24% slovenski in italijanski jezik, 2% italijanski jezik, 6% pa druge jezike. Analizirali so še pogovorni jezik v šoli med odmorom, jezik staršev in bran- nje medijev, knjig in revij. Od skupno sto treh dijakov so prejeli sto izpolnjenih

vprašalnikov. Dr. Sonja Starc se je zahvalila za plodno sodelovanje in spregovorila o namenu nastanka učnega načrta. V prvi vrsti bi radi izboljšali odnos dijakov do slovenščine in dvignili skrb za njen razvoj ter rabo, ozavestili bi radi dijake, "da je slovnica pomenotvorna, da ni nek babbav, ki se ga je treba učiti na pamet", je bila neposredna dr. Starc. Spregovorila je o komunikacijski didaktični metodi poučevanja, kateri sta temelje postavila Michael Halliday in Van Dijk. Jezikovni pouk se začne z be-

sedilom, pomen in smisel pa se izražata na treh pomenskih ravneh hkrati - na medosebni, izrazni in besedilni metafunkciji. Če se tega zave-

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 5. junija, v Peterlinovo dvorano v Ul. Donizetti 3 v Trstu na predavanje zgodovinarja prof. dr. Staneta Grande iz Ljubljane o Majniški deklaraciji, ki je pred sto leti naznanila vstop Slovencev v Jugoslavijo, leta 1989 pa njihov odhod iz nje. Na ogled bo še krajši dokumentarec prof. Franca Čuša Dr. Anton Korošec - duhovnik, urednik in politik. Začetek ob 20.30.

Mesečna maša v slovenskem jeziku v domu ITIS, ul. Pascoli 31, bo v sredo, 7. junija (in ne kot običajno na drugi tork v mesecu), ob 16.15 v cerkvi v 1. nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo); vabita **Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva Konferenca**.

Klub prijateljstva - Vincencijeva Konferenca in Društvo slovenskih izobražencev vabita na ekskurzijo "Ogled poslikav Toneta Kralja" (Slivje, Hrenovica, Avber, Lokev), ki jo bo vodil dr. Egon Pelikan, avtor knjige "Tone Kralj in prostor meje", v četrtek, 8. junija; odhod ob 8.30 s trga Oberdan, s postankom na Opčinah - info in prijave zvečer na tel. 040 225468 in

tel. 347 1444057 (Vera).

Društvo slovenskih izobražencev in Tržaško knjižno središče prirejata v sredo, 14. junija, ob 18. uri v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7 v Trstu okroglo mizo Fašistično interniranje med zgodovinskim in spomini. Sodelujejo profesorji Carlo Spartaco Capogreco, Marta Verginella, Natka Badurina in Tristano Matta.

Darovi

Za cerkev v Bazovici: Namesto cvetja na grob pokojnega **Silvestra Gregori** darujeta Romana in Albina 30 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: N. N. (Risorta) 35 evrov, Lizeta Janežič 10 evrov. Za lačne otroke v Etiopiji: N. N. 70 evrov, A. M. 50 evrov.

Darove lahko nakažete tudi potom: **ZADRUŽNI KRAŠKI BANKI** IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
via Cordaroli 29
34135 Trst

Za cerkev na Pesku darujejo v spomin na pokojno **teto Marijo** Katja in otroci 50 evrov.

Uspeh pevskega sestava

Čestitke Petri Grassi in njenim dekletom!

Vokalna skupina VIKRA je pod vodstvom dirigentke in skladateljice Petre Grassi ponovno prijetno presenetila, saj je konec minulega tedna nastopila

na prav to obdobje iz slovenske glasbene zakladnice. Ob odličnem prvem mestu gredo naše čestitke tako dirigentki Petri Grassi kot tudi pevкам!

na pevskem tekmovanju "Concorso Nazionale Corale Citta' di Vittorio Veneto" in zmagala v svoji kategoriji "Progetto - Programma: Musiche originali d'autore - Originalne avtorske skladbe". Mlade kraške pevke so pod vodstvom Petre Grassi predstavile publiku in seveda strokovni žiriji skladbe iz slovenske romantike. Dirigentka Petra Grassi se je za ta korak odločila, ker je mnenja, da italijanska publika premalo poz-

Volilna kampanja

Mitja Ozbič, županski kandidat levosredinske koalicije za Občino Devin Nabrežina, se je srečal s tržaškim pokrajinskim predsednikom Slovenske kulturno-gospodarske zveze Tomažem Banom in organizacijskim tajnikom Marinom Marsičem. V sejni dvorani Borisa Raceta sta predstavnika SKGZ-ja opozorila Ozbiča na nujnost spoštovanja zaščitnega zakona v javni upravi, predvsem glede vidne dvojezičnosti, ter na dosledno uporabo slovenskega jezika, še posebno v narodnostno mešani občini, kot je devinsko-nabrežinska. Govor je bil o pozornosti do izdajanja dvojezičnih dokumentov, predvsem osebnih izkaznic, ter do poslovanja občinskih uradov tudi v slovenščini. Ozbič je omenil prvo točko svojega upravno-političnega programa, ki predvideva ravno reorganizacijo občinskih uradov in seveda pozornost do rabe slovenščine. Prisotni so se dotaknili tudi problematike naselja Portopiccolo, kjer so javni napisi le v italijanščini. Županski kandidat leve sredine je poudaril tudi pomen dialoga in komunikacije občinske uprave z občani ter drugimi subjekti znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji, še zlasti z obema krovnicima organizacijama Slovencev v Italiji.

Metka Šinigoj

Stoletnica

Zgodba s srečnim koncem

V teh dneh se spominjamo stoletnice hudih bojev ob Soči med deseto soško bitko (12. maj–5. junij 1917). Avstro-ogrski branilci in italijanski napadalci so se borili za vsako ped ozemlja na zahodnem robu slovenskega etničnega ozemlja. Italijani so načrtovali ofenzivo med Avčami na severu in Jadranskim morjem na jugu, na bojni črti dolgi približno 50 kilometrov. Italijanska vojska je po polletnem zatišju odločno krenila v ponoven napad. Do maja 1917 so dobili sveže, novovpoklicane vojake in se tako zelo okrepili. Napad so si zamislili v treh fazah. Najprej so s topništvo obostreljevali celotno fronto, sledil pa je silovit napad na hribe vzhodno od Gorice (Sv. Danijel, Škabrijel, Sv. Gora, Vodice, Kuk), ki so branili vstop v Vipavsko dolino. Na Krasu so Italijani želeli zavzeti avstro-ogrske položaje med Grmado in Trsteljem, ki so zapirali pot do Trsta. Toda tudi avstro-ogrska vojska je kazala svojo moč, v vzhodne oz. ruske fronte so namreč prišle na pomoč številne enote, kajti tamkajšnje razmere so se umirile po februarški ruski revoluciji. Italijanski napad se je začel s silovitim topniškim obostreljevanjem, ki je trajalo kar tri dni. Ponoči drugega dne so napadli Sv. Goro in jo zasedli, toda le z enim samim bataljonom. Avstro-ogrski vojaki so jih s protinapadom pregnali. Na Vodich, severno od Sv. Gore, sta se obe strani vkopali vsaka na svoji strani hriba. Druga faza bojev se je začela 23. maja 1917, ko so Italijani napadli na Krasu in zasedli Kremenjak (236 m), Trnič (247 m), Srnjak (240 m) in Županov vrh (237 m). Toda avstro-ogrska vojska je s protinapadi 4. in 5. junija 1917 ponovno zavzela izgubljene položaje na Krasu in se utrdila na črti Flondar-Frnaža-Veršič. V protinapadu so zajeli več kot 10.000 italijanskih vojakov, izmučenih in naveličanih bojev. Izgube napadalcev so bile ogromne, saj je bilo iz boja izločenih kar 132.000 vojakov, medtem ko so branilci izgubili 52.000 vojakov. Stotnik Gustav Sonnewend (1885–1960), sin judovskega vojaškega zdravnika, se je odlikoval v naših krajih med deseto soško ofenzivo spomladi 1917. Najverjetneje zaradi boljših možnosti pri vojaški karieri je že njegov oče prestopil v rimokatoliško vero, kar v

tistih časih ni bilo prav nič nenavadnega za judovske častnike v avstro-ogrski vojski. Sonnewend je odražal vso zapleteno stvarnost podonavske monarhije. Rojen v bukovinskem mestu Černovice (Czernowitz, danes v Ukrajini) je večino

višinske točke nemoteno opazovali in streljali po zadnji avstro-ogrski obrambni črti, ki je varovala ključne dostope proti Vipavski dolini. Za to nalogo se je Sonnewend s svojim bataljonom prostovoljno prijavil v pehotno divizije. V noči iz 2. na 3. junij 1917 je stotnik Gustav Sonnewend izvršil planirani napad na vzpetino, pol kilometra severno od vršne kote. Napad se je uspešno končal v jutranjih urah. Italijani so, razen izgubljenega položaja, ki so ga že začeli utrjevati, imeli precej mrtvih in ranjenih vojakov, zajetih pa je bilo tudi 10 častnikov in 500 vojakov. Poznejše osvajanje položajev na Sv. Marku bi bilo možno samo ob podpori mnogo močnejših sil in z velikimi izgubami, ker 58. pehotna divizija razen Sonnewendovega bataljona ni imela drugih rezerv. Z akcijo stotnika Sonnewenda je bil ohranjen najpomembnejši obrambni odsek XVI. avstro-ogrskega korpusa. "Oddelki stotnika Sonnewenda so vrgli pri Sv. Marku pri Gorici sovražnika s krepkim sunkom iz njegovega najsprednejšega jarka. Pustil nam je 10 častnikov, 500 mož in 4 strojne puške". (Slovenec, 4. junij 1917, Avstrijsko uradno poročilo). Stotnik Sonnewend je za svoje zasluge prejel najvišje odlikovanje v avstro-ogrski vojski, Viteški križec reda Marije Terezije. Po vojni je vstopil v novo vojsko Republike Avstrije in dosegel čin polkovnika. Dejaven je bil tudi v Zvezi judovskih frontnih vojakov Avstrije (nem. *Bund jüdischer Frontsoldaten Österreichs*), ki je leta 1938 štela 24.000 članov. Po anšlusu leta 1938 so ga nacisti zaradi judovstva vrgli iz vojske, preganjanja in smrti ga je rešilo le visoko odlikovanje iz prve svetovne vojne. Tega so celo nacisti priznavali kot izjemo pri preganjanju Judov. Niso pa priznavali njegovega odrekanja judovski veri, kajti nacistični nuernberški zakoni so iskali rasni izvor judovstva, ki mu Sonnewend ni mogel ubežati. Vojni je tako preživel v nekakšnem hišnem priporu na Dunaju. Ob koncu spopadov v Evropi leta 1945 je bil eden redkih vojakov judovskega rodu iz nekdanje habsburške monarhije, ki je preživel nacistični holokavst. Predvsem zaradi odlikovanja, ki ga je prejel za hrabrost v bojih v naših krajih!

Renato Podbersič ml.

PRIMORSKI PRIIMKI (51)

TROBEC

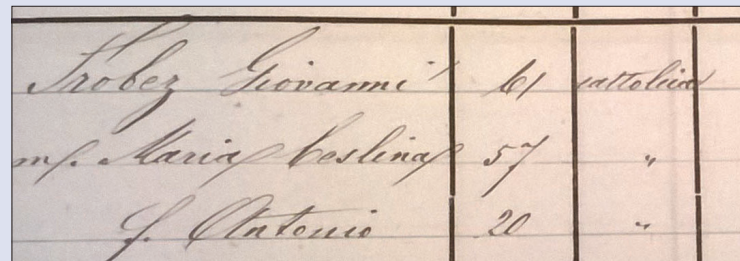
Priimek Trobec je nastal okoli leta 1300 na Krasu. Ker gre za priimek po lastnosti oziroma poklicu, ni nujno, da so si vsi današnji Trobci tudi v sorodu. V Sloveiji živi 531 Trobcev, na Primorskem 147. V Argentini jih je 149, v ZDA pa še 135. Na vsej Zemlji skupaj več kot 800. Trobec je priimek, ki je nastal na enak način kot Trobar ali Trubar. Gre za glagol trobiti. Mogoče so bili prvi Trobci graščinski trobci ali trobarji, ki so s trobo graščinskim podložnikom oznanjali začetek ali konec tlake in drugih opravil. Ali pa je bil prvi Trobec trobar, ki se je preživljal s trobljo (trobo). Bolj kot za poklic je šlo za trobca za zabavo, za človeka s kakšno govorno posebnostjo ali za osebo, ki jo je okolica morda prepoznala kot pretirano zgovorno. Pridrevniška oznaka za gostobesedneža je, denimo, trobljav. Manj verjetna razlaga pa je, da meri na telesno značilnost: trobast pomeni človeka z naprej štrlečimi ustnicami. Prvič najdemo Trobce omenjene že v devinskem

kajne. Zato naštejmo še enkrat Antonove prednike: Ivan (1811), Valentin (1769), Anton (1748), Valentin (1725), Ivan (1690).

Zanimiva in tragična pa je zgodba Antonovega vnuka. Milan Trobec (1907–1981) je bil zaveden Slovenec, sin učitelja Vincenca. Med šolanjem v Sloveniji se je navdušil za delavsko gibanje, v Trst pa se je nehal vračati zaradi vojaškega vpoklica.

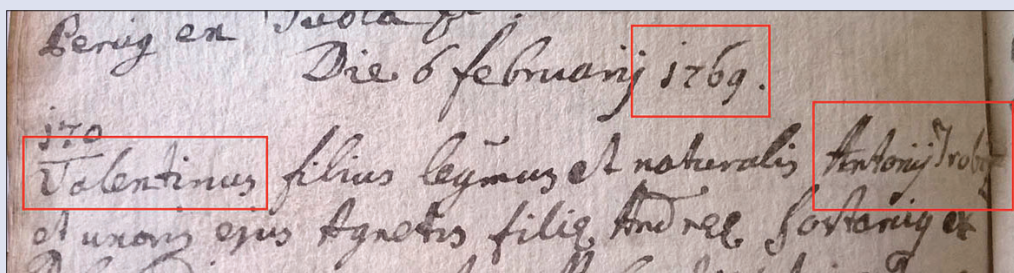

Tino Mamić

Družina Trobec v tržaškem popisu leta 1865: Ivan, soproga Marija r. Željina in sin Anton. Dokument hrani tržaški mestni arhiv (Archivio Generale del Comune di Trieste).

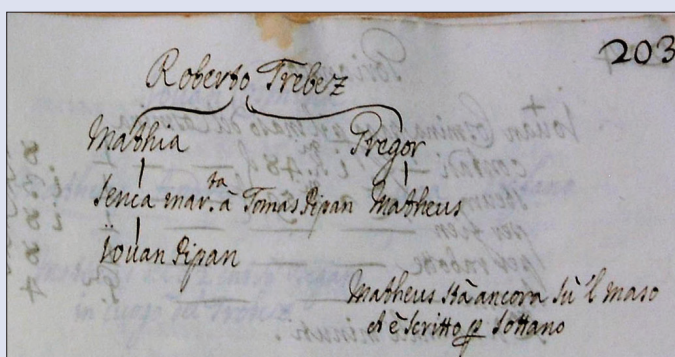
Bil je partizan od leta 1941 naprej in vojsko po vojni zapustil s činom kapetana. Do začetka čistk v

Krst Valentina Trobca v Velikem Dolu 6. februarja 1769, deda tržaškega narodnega delavca Antona. Matično knjigo hrani Škofjski arhiv Koper

urbarju daljnega leta 1586. V njem najdemo prekrasen rodovnik Trobčevih z Gorjanskega na Krasu. Gre za enega najstarejših slovenskih rodovnikov, ki pa ga zaenkrat še nismo uspeli povezati s potomci v naslednjih desetletjih.

obdobju Informbiroja je karierno napredoval v javnih službah. Čeprav se je zavzel proti sovjetskim pritiskom je bil na montiranem procesu (1950) kljub bolezni obsojen na 12 let prisilnega dela. Po dobrih šestih letih je lahko zapustil Goli

Eden najstarejših slovenskih rodovnikov je narisan v urbarju za devinsko gospostvo, ki ga hrani tržaški državni arhiv.

Trobce sicer najdemo v Velikem Dolu pri Komnu prvič v matičnih knjigah leta 1759, ko je bila rojena Ana, hči Jakoba Trobca. Takrat je v Dolu živel več družin Trobec.

Najstarejši znani Trobec v vasi pa je bil Andrej Trobec. V mrliški knjigi pa smo našli, da je 5. januarja 1764 umrl Andrej Trobec, ki je takrat imel 75 let. Torej je bil rojen leta 1690 oziroma še bolj verjetno leta 1689. V istem obdobju je bil rojen tudi Ivan Trobec, katerega rodu sledimo vse do danes. V Trstu je sredi 19. stoletja živel več družin Trobec. V samem mestnem jedru najdemo leta 1859 13 Trobcev, ki živijo na 10 naslovih. V primestnih vaseh ali četrtih pa jih je še sedem. V Vrdeli pri Sv. Ivanu je naveden samo en Trobec. To pomeni, da gre večinoma za priseljence v prvi ali drugi generaciji. Podatke smo našli v mestnem arhivu v Trstu (Archivio Generale) za glavnim trgom, kjer hranijo popise prebivalstva.

V eni od teh družin se je pri Sv. Ivanu rodil kamnosek in narodnoprosvetni organizator Anton Trobec (1845–1920). V časopisju najdemo več različnih datumov njegovega rojstva. Pravi je vsekakor iz krstne knjige, 5. april 1845. Nacionalna RTVS ga je takole opisala: "V mladosti je bil član svetoivanske čitalnice in eden od ustanoviteljev političnega društva Edinost. Trobec je bil tudi med govornici dolinskega tabora. Aktiven je bil tudi v drugih društvi, tako da se ga je oprjel zdevček 'svetoivanski narodni veljak'. Bil je pobudnik in prvi upravnik lista Edinost. Njegov oče je bil vrtnar, ki se je v mesto priselil iz Velikega Dola. Zgoraj omenjeni Ivan je imel sina Valentina, Valentin Antona, Anton Valentina, Valentin Ivana, Ivan pa našega Antona. Precej zakomplicirano,

otok. Šikaniranja pa ni bilo konec. Po osamosvojitvi je bil posmrtno rehabilitiran, država pa je njegovi soprogi izplačala odškodnino – za vsak dan zapora na Golem otoku po dobrih pet evrov. Priimek Trobec ni le kraški, ampak ga najdemo tudi na Kranjskem. V Polhograjskem hribovju se je rodil Jakob Trobec (1838–1921), ki se je že pred duhovniškim posvečenjem odselil v Ameriko. Misijonaril je predvsem med evropskimi priseljenci. Sezidal je več šol, dve cerkvi, ustanovil ducat društev in postal škof v St. Cloudu v Minnesotti. Kot škof, znan bolj pod imenom James Trobec, je ustanovil 39 župnij, dve bolnišnici in zgradil 38 cerkva s šol-

Škof James Trobec (1838–1921).

skimi prostori. Verjetno najbolj znani Trobec na svetu pa je kriminallec. Ker po mojem mnenju ne senzacionalistično pisanje ne črna kronika ne spada v medije, življenja morilca ne bom opisoval.

Obeleževanje 100-letnice znamenite bitke in preboja pri Kobaridu

Evropska komisija znova opozarja na nujnost reform

Slovensko javnost bolj kot vse drugo v sicer pestri in raznoliki kroniki političnega in družbenega dogajanja zanima in zaskrblja primer požara v podjetju za skladiščenje in sežiganje odpadkov Kemis na Vrhniki. Nedavni požar je okoli 300 gasilcev in pripadnikov civilne zaščite sicer hitro pogasilo, toda potem so odpovedale ali se začele sprenevedati vse službe in najrazličnejše ustanove, ki bi morale ugotoviti vse posledice in razsežnosti katastrofe. Vrhnika je bila po ugasitvi ognja dva dni zavita v gost črn dim, prestrašeni in obupani domačini pa o ničemer niso dobili informacij. Slednje so pronicale postopno, povsem neuradno. Tudi sedaj še ni na voljo vseh in natančnih informacij o zgorelih snoveh, stanju okolja in nevarnostih za zdravje.

Po raznih navedbah je podjetje Kemis ob začetku požara imelo v svojih skladiščih okoli 1.400 ton odpadkov, od tega dobrih 948 ton nevarnih oziroma strupenih odpadkov. Od te slednje količine odpadkov naj bi jih zgorelo dobrih 456 ton. Nekateri domačini še vedno tržijo o glavobolu in težavah pri dihanju, nevarne snovi iz pogorišča so morda onesnažile tudi bližnjo reko Ljubljanico in zrak nad širšim območjem. Prizorišče si je čez nekaj dni ogledal tudi premier Miro Cerar, vendar zgolj zato, da je izjavil, da se katastrofa ne bi smela zgoditi. Nič pa ni rekel o tem, ali bo za katastrofo in njene posledice kdo odgovarjal, pa o tem, ali bodo podjetje Kemis zaprli, kot to zahtevajo Vrhnikičani. Morda bodo o vsem temeljiteje razpravljali na izrednem zasedanju parlamenta, katerega sklic

zahtevajo poslanci iz različnih političnih strank.

Zanimanje in različne odmeve v politiki in javnosti še nadalje vzbujata primer zakona o drugem tiru železniške povezave od Divače do Kopra, in zbiranje

no tudi ne država s predsednikom kot najvišjim izvršilnim predstavnikom države, kdo potem vodi in upravlja Slovenijo? Tehten in tudi prepričljiv odgovor daje dr. Bojan Dobovšek, ki je samostojni poslanec v držav-

podpisov za referendum zoper ta zakon. Zelo odločno in polemično se je proti zakonu izrekel koprski župan Boris Popovič. Izračunal je, da bi 27 kilometrov dolg drugi tir, po vladni različici projekta, stal kar 3,5 milijarde evrov. Svoje pridržke in nasprotovanje je župan mestne občine Koper premieru Miru Cerarju tudi osebno razložil, ko ga je ta povabil na razgovor v Ljubljano. Vendar sta ostala vsak pri svojih stališčih. Boris Popovič v polemiki s predsednikom vlade tudi zatrjuje, "da namesto Mira Cerarja vlado vodi politik Metod Draginja, ki bi tudi vodil in nadzoroval gradnjo drugega tira, za njim pa so strici".

Zaradi pogostega navajanja, da Slovenijo upravljajo in vodijo nekakšni strici, pa tudi tete, iz ozadja, se lahko postavi vprašanje, kakšen je pravzaprav status Slovenije. Če nismo država parlamentarne demokracije, in očit-

nem zboru. Izvoljen je bil sicer na listi vladajoče stranke SMC, vendar je iz stranke in njene poslanske skupine kasneje izstopil. Je zelo znan kot izvedenec na mnogih področjih, za kar je dosegel ugled in priznanja v domovini in tudi v tujini. V daljšem intervjuju za tednik Demokracija je povedal, "da vlada, ki vpliva na vse veje oblasti, ni neodvisna pri svojem delu. Nanjo vplivajo skrite neformalne skupine, ki so si jo podredile in tvorijo peto vejo oblasti, ki je ušla nadzoru. Ti ljudje imajo veliko premoženja, vendar nočejo iti neposredno v politiko, ker bi sicer morali pojasniti, od kod njihovo premoženje, in kako delujejo. To je eden največjih problemov v Sloveniji. V svoji novi knjigi z naslovom Peta veja oblasti, pokažem, kako ob pomoči medijev državo vodijo strukture iz ozadja. Mreže so nam ugrabile državo in jo prek vlade upravljajo v svojo ko-

rist. Ugrabili so kadrovanje, nato pa še nastajanje zakonodaje".

V Sloveniji vlada nenehno ponavlja, da sta finančna in gospodarska kriza odpravljena, kar da je njena zasluga. Toda oživiljanje gospodarstva je predvsem sad delavcev, samostojnih obrtnikov in podjetnikov, pa celotnega gospodarskega sektorja. Vlada te sektorje kvečjemu ovira z zmeraj novimi in nepotrebnimi predpisi in finančnimi obremenitvami. Revščina in socialni problemi ostajajo, česar pa vlada noče vedeti. Vlasta Nus-

sendorfer, varuhinja človekovih pravic, je v poročilu o delovanju varuha v lanskem letu zapisala, "da revščina s svojimi številnimi obrazy ostaja osrednja tema mojega delovanja. Zato še vedno največ skrbi posvečam najbolj ranljivim skupinam". Dr. Dušan Keber, nekdanji minister za zdravje in zdajšnji predsednik Rdečega križa Slovenije, je v pogovoru za časnik Delo zatrdil, "da je elita izgubila občutek za sočloveka". Pojasnjeval je,

"da nimamo nobene verodostojne analize o tem, ali je kriza minila in nam gre bolje. Če se bruto domači proizvod povečuje, to še ne pomeni, da bi bili revni na boljšem. Vsaj 600.000 zaposlenih ljudi v Sloveniji prejema minimalno plačo, ali še nižjo, kar pomeni, da več kot tretjina zaposlenih živi v revščini. Rdeči križ pomaga s hrano okoli 200.000 ljudem, a ne dosežemo vseh, ki živijo v stiskah. Poleg tega naša pomoč tudi ni dovolj velika. Res je manj brezposelnih, kot jih je bilo pred leti, a kaj, ko mnogi zaposleni hodijo na Rdeči križ po pomoč, ker imajo plače, s katerimi ne morejo preživeti svojih družin".

Evropska komisija je Sloveniji znova poslala opozorila, naj vendarle začne izvajati reforme na finančnih in gospodarskih področjih, zlasti v zdravstvu. Ministrica za finance Mateja Vraničar-Erman je povedala, da so opozo-

čila evropske komisije pričakovala in da se vlada z njimi strinja. Nič pa ni rekla, zakaj reform vlada ne izvaja.

Spominjam, da bo 24. oktobra minilo sto let od znamenite bitke in preboja avstro-ogrskih in nemških sil pri Kobaridu. Tistega dne zjutraj se je namreč pričela zadnja od dvanajstih soških bitk, ki je sovražni italijanski vojski zadala hud udarec. Združene avstro-ogrsk in nemške enote so namreč sovražno vojsko prisilile k umiku na novo frontno linijo, globoko na italijansko vojsko, do reke Piave. Tedaj je nastal pojem

Čudež pri Kobaridu, v Italiji pa so besedo Kobarid, v njihovem jeziku se imenuje Caporetto, zapisali celo v slovar italijanskega knjižnega jezika. Tedanje dogodke na razne načine, toda v duhu strpnosti in sedanjega prijateljstva med Italijo in Slovenijo, in tudi upoštevaje dobro sodelovanje med lokalnimi oblastmi in prebivalci na obmejnih območjih obeh držav, obeležujeta zlasti Kobarški muzej in Društvo soška fronta z revjijo za vojaško zgodovino, Na Fronti 1915-1917, v Šempetru pri Gorici.

Marijan Drobež

V Svetem Juriju ob Ščavnici

Slovesno počastili 100-letnico majniške deklaracije

V Svetem Juriju ob Ščavnici so v nedeljo, 28. maja, v prisotnosti predsednika republike Boruta Pahorja ter kardinala Franca Rodeta slovesno obeležili 100-letnico majniške deklaracije, ki jo je Anton Korošec 30. maja 1917 prebral v dunajskem parlamentu (na fotografiji). Ob tej priložnosti so v Koroščevo rojstni hiši v kraju Biserjane tudi odprli njegovo spominsko sobo. Prireditve, ki so jo organizirali občina, župnija in kulturno društvo Sveti Jurij ob Ščavnici, se je pričela s spominsko mašo, ki jo je daroval kardinal Franc Rode. Nato je na ploščadi pred cerkvijo sv. Jurija potekala osrednja slovesnost, na kateri je po porčanju Slovenske tiskovne

agencije župan Miroslav Petrovič spomnil na številne krajanega tega kraja, ki so pomembno sooblikovali podobo današnje Slovenije. "Eden takih je prav gotovo dr. Anton Korošec, brez dvoma najpomembnejši slovenski politik v prvi polovici 20. stoletja, ki je v dunajskem parlamentu prebral majniško deklaracijo," je dejal. "V duhu sodobnih političnih razmer bi lahko to dejanje poimenovali jugoexit, ker so iz monarhije odšli južnoslovanski narodi. Če bi vztrajali v Avstro-ogrski monarhiji, bi kot drugorazredni državljani doživeli podobno usodo, kot jo imajo danes Slovenci na avstrijskem Koroškem, ko se je potrebno boriti za vsako dvojezično tablo, za vsako slovensko besedo, ko izganjajo slovenski jezik iz deželne ustave. V končni fazi bi to pomenilo izginotje slovenskega naroda," je dejal.

Po besedah predsednika Pahorja je bila t. i. prva majniška deklaracija, ki ji je leta 1989 sledila druga, ki jo je na Kongresnem trgu v Ljubljani prebral Tone Pavček, eden od "pomembnih korakov v zrelostni krepitvi slovenskega naroda kot političnega subjekta". Po njegovih besedah je prav, da se spoštuje in ohranja spomin na to dejanje "in da ne zamudimo priložnosti, da spomnimo mlade generacije, da slovenska država ni zrasla čez noč in da je bila posledica pomembnih utrinkov v daljšem zgodovinskem loku, v katerem ni manjkalo ne politične zrelosti, ne politične smelosti".

Pomembna obletnica

Letos 200 let zemljiškega katastra na Slovenskem

Letos bo minilo 200 let, odkar je bila postavljena pravna podlaga za parcelni zemljiški kataster na območju Slovenije, kot ga poznamo še danes. Obletnica je bila v središču letošnjega dneva geodetov in so jo 23. in 24. maja zaznamovali s slavnostno akademijo in strokovnim posvetom na Brdu pri Kranju.

Osnovo za nastanek zemljiškega katastra je dal zakon o zemljiškem davku, ki ga je avstrijski cesar Franc I. podpisal leta 1817. Gre za t. i. stabilni zemljiško-davčni kataster (nem. der Stabile Grundsteuerkataster), poznan tudi kot franciscejski kataster, v avstrijskem delu nekdanjega cesarstva. V ogrskem delu ozemlja nekdanjega cesarstva so zakonsko podlago za začetek sistematične kata-

strske izmere dobili pod vladavino Franca Jožefa I. v letu 1849, sta v Geodetskem vestniku zapisala Anka Lisec in Miran Ferlan z ljubljanske fakultete za gradbeništvo in geodezijo. Glavni razlog za geodetsko izmero zemljišč je bil v prepričanju, da je mogoče pravičen davek določiti le na temelju kakovostnih podatkov o zemljiščih - kar vključuje tudi kakovostno določitev površine zemljišč, pravi Liščeva.

Že v 18. stoletju v času cesarice Marije Terezije je bila med reformami tudi prenova zemljiškega davka, pri čemer pa zemljišča pri popisu niso bila izmerje-

na, ampak je bila velikost njih ocenjena po povprečni količini posejanega žita, velikost travniških zemljišč po povprečnem donosu sena in otave, velikost gozdov po količini dnevnega dela v gozdu.

Naslednik cesarice Marije Terezije, cesar Jožef II., je nadaljeval reforme in med drugim izboljšal kakovost zemljiškega

katastra. Pravna podlaga za nov popis zemljišč, t. i.

jožefinski kataster, je bila izdana leta 1785. Površino zemljišč so opredelili z enostavno izmero, pri kateri so sodelovali posestniki, praviloma pa niso izdelovali načrtov zemljišč. Izmero so izvajali v okviru katastrskih občin, katerih meje so bile predhodno določene in tudi označene na terenu. Vzporedno s katastrskim popisom zemljišč so se zapisovala zemljepisna

imena in v posamezni vasi oz. naselju popisale hiše, ki so

je jim določile hišne številke. Cesar Franc I. je želel uvesti enotni in stabilni kataster za celotno monarhijo, kar je bila že želja Jožefa II., in reformirati zemljiški davek. Rezultat je bil omenjeni franciscejski kataster. Leta 1816 so izbrali metodo katastrske izmere, pri kateri so najprej vzpostavili geodetsko osnovo, nato pa podrobne podatke zajeli z uporabo merske mizice (t. i. katastrsko kartiranje).

Prepričani so bili, da je mogoče le v enotnem koordinatnem sistemu enako izmeriti zemljišča oz. jim določiti površino, tako da bo zagotovljen enoten davek, primerljiv med vsemi deželami monarhije, ter da lahko tako dobijo kakovostne načrte ozemlja, ki niso namenjeni zgolj zemljiškemu davku, ampak še drugim javnim namenom, pišeta Liščeva in Ferlan. Zemljiški kataster je uradna evidenca zemljišč, kjer je zemljišče opredeljeno s parcelo. Parcela je evi-

dentirana z mejo parcele, ki je določena s koordinatami zemljiškokatastrskih točk, in označena s parcelno številko. V katastru se za vsako parcelo vodijo podatki o parcelni številki, meji, površini, lastniku, upravljalcu državnega ali lokalnega premoženja, dejanski rabi, zemljišču pod stavbo in boniteti zemljišča. Kataster tako povezuje stvarne pravice na zemljiščih, ki jih vodi zemljiška knjiga, z lokacijo v prostoru, kaže spletna stran Geodetske uprave RS.

Zveza geodetov Slovenije bo 200-letnico sistematične katastrske izmere na Slovenskem obeležila na letošnjem geodetskem dnevu z naslovom Izmerjena dežela: 200 let katastra na Slovenskem. Na prireditvi na Brdu pri Kranju je bila slavnostna akademija, v sredo pa strokovni posvet s predavanji o nepremičninskih evidencah in uradnih prostorskih podatkovnih zbirkah ter geodetskem inženirstvu pri upravljanju zemljišč, posvet so sklenili z okroglo mizo o viziji geodetske stroke.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (60)

Mariza Perat

Ob tisti priložnosti je kardinal obiskal tudi Marijino svetišče v Einsiedelnu. V zvezi s tem v enem svojih pism omenja, da še nikjer, razen v Sveti hišici v Loretu, ni našel tako globoke pobožnosti, kot jo je opazil v Sveti kapeli v baziliki Marijinega svetišča v Einsiedelnu. Pri tem kardinal govori tudi o "čudežni angelski posvetitvi" omenjene kapele. Pravi, da je ta čudež bil dokazan s papeško bulo na podlagi pričevanja mno-

obnoviti. Leta 1817 so Francozi dali obnoviti tudi poškodovano kapelo. Še poprej, leta 1803, so redovniki izvorni Marijin kip znova prinesli v einsiedelsko svetišče. Zdaj stoji v "Sveti kapeli". Božja Mati drži v levi roki Dete, v desni pa zlato žezlo. Oba krasita dragoceni zlati kroni.

Naj še povem, da se einsiedelska opatija ponaša z bogato knjižnico in arhivom. Tu najdemo 1040 inkunabul, približno 1100 kodeksov ter 230.000 knjig. V posebnem prostoru je ohranjen arhiv, katerega zgodovinsko gradivo se nanaša bodisi na zgodovino opatije bodisi na krajevno in narodno zgodovino.

V zvezi z einsiedelskim romarskim svetiščem je treba vsekakor omeniti tamkajšnje vsakoletno srečanje slovenskih izseljencev, ki živijo v Švici, pa tudi v Liechtensteinu. Slovenci, ki to romarsko svetišče imenujejo tudi "Švicarske Brezje",

se tu srečajo meseca septembra. Poleg tega, da svoje verske dolžnosti lahko opravijo v domačem jeziku, se jim nudi edinstvena priložnost, da se srečajo z rojaki.

Marijina božja pot v Einsiedelnu je ena najbolj obiskovanih v Evropi. Tu so v stoletjih klečale množice romarjev in k Marijinim nogam polagale svoje molitve in prošnje. Tja prihajajo tudi danes in Božjo Mater, prav tako kot nekoč, prosijo za pomoč.

VIRI:
Brezzo Guido Lorenzo: Nel millennario di Einsiedeln - Un pellegrinaggio a piedi - Societa' Editrice Internazionale; Torino-Milano-Genova-Parma-Roma-Catania, 1934 - Letture Cattoliche;
Klinec Rudolf: Na božjo pot - Trst 1965;
Lavtižar Josip: Marijina božja pota v Evropi - 2. knjiga, Šmarnice - Ljubljana 1934, založil pisatelj - Rateče - Planica na Gorenjskem;
Negri da Oleggio Vincenzo: Einsiedeln: Il viaggio di San Carlo - Anno 1570;
Rihar Franc: Marija v zarji slave - Celovec 1909; Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu; Podatki knjižnice Dušana Černeteta v Trstu.

Bazilika v Einsiedelnu

gih škofov.

Cerkev je v stoletjih bila večkrat prenovljena. Večkrat jo je skupaj s samostanom poškodoval tudi požar. Leta 1577 je bila zgrajena nova cerkev z dvema zvonikoma, in sicer v gotskem slogu. Opat Maver von Roll pa je želel, da bi mogočnost cerkve in samostana prišla bolj do izraza. Leta 1702 se je tako odločil, da cerkev in samostan prezida v baročnem slogu. Načrt je pripravil benediktinec Gašper Mossbrugger (1656-1722). Sredi samostanskih poslopj, s katerimi tvori skladno celoto, se zdaj dviga veličastna bazilika, ki s svojo mogočnostjo prevzame vsakega romarja in turista. Krasita jo dva, 51 metrov visoka zvonika, iz katerih doni 13 zvonov. Izredno bogata je tudi notranjost bazilike, kjer osem stebrov nosi dragoceni strop. Mogočen vtis napravita na obiskovalca glavni oltar s sliko Marijinega Vnebovzetja ter pozlačeni lesteneč, dar cesarja Napoleona III. Lesteneč je širok 4 metre, visok šest metrov in tehta 120 kg. Bazilika sama je dolga 113 metrov, široka pa 24 metrov.

Vsak romar pa si predvsem želi ogledati "Sveto kapelo". Ta stoji na kraju, kjer je po izročilu stala celica puščavnika Meinrada. Kapelico so pozneje povečali. Leta 1798 so jo francoski prevratniki podrli in odnesli tudi Marijin kip, pred katerim je sv. Meinrad molil. Vendar pa je to bil le posnetek izvirnega kipa, kajti tega so redovniki pravočasno spravili na varno. Poleg kapele so zlikovci poškodovali tudi samostan, katerega pa je leta 1803 Napoleon dal

Sveta kapela

Calanda

Calanda

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franca Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. maja, ob 14. uri

Goriška / Kratke

Učenki SCGV Emil Komel blesteli na mednarodnem tekmovanju v kraju San Dona' di Piave

Med 16. in 21. majem je v kraju San Dona' di Piave potekalo 5. mednarodno klavirsko tekmovanje "Citta' San Dona' di Piave". Na tekmovanju sta se predstavili Sara Lupi in Michela Sbuclz iz razreda

prof. Sijavuša Gadjeva na SCGV Emil Komel (na sliki z mentorjem in ravnateljico šole Komel Alessandro Schettino). Enajstletna Sara je v kategoriji B, namenjeni pianistom, rojenim v letih 2005 in 2006 in v kateri je bilo 20 vpisanih, osvojila prvo nagrado s 95 točkami. Petnajstletna Michela je bila v kategoriji C, kjer je med drugimi 21 tekmovalci, rojenimi med letoma 2000 in 2002, dosegla tretjo nagrado z 89 točkami. Obe učenki sta za izbiro zahtevnega programa dobili pohvalo žirije, ki so jo sestavljali priznani mednarodni pedagogi in ki ji je predsedoval profesor Igor Lazko. Obe učenki se bosta predstavili publiku na raznih nastopih, ki jih šola prireja ob koncu šolskega leta.

Licejski pol / Predstavitev botaničnega vrta

V četrtek, 1. junija, bo v višješolskem centru v Gorici predstavitev botaničnega vrta, ki jo pripravijo tretji razredi licejske smeri v sklopu Izmenjave do la - delo v sodelovanju z Družbo ROGOS. Ob 12.15 predstavitev v šolskem avditoriju s poudarkom na letošnjih novostih: vrt z zdravilnimi rastlinami, zelenjavni vrt, novi prostor za orodje, zlasti pa nove parkovne mize za pouk na prostem, oddih in sprejem gostov. Sledi ogled botaničnega vrta pod vodstvom dijakov, ki bodo na razpolago zunanjim gostom do 17. ure. Na koncu ogleda bodo dijaki pogostili obiskovalce in ponujali na stojnicah domače pridelke. Prispevki bodo šli v sklad za nakup še drugih parkovnih miz za šolski botanični park.

Snovanja / Koncert zborov Emil Komel v Vipolžah

V četrtek, 1. junija, bo ob 20. uri v Vili Vipolže v Goriških Brdih četrti koncert v ciklu Snovanja 2017. Pod povednim geslom RASTEMO S PESMIJO se bo predstavilo nad 70 otrok, deklet in fantov, ki oblikujejo pevsko piramido na glasbeni šoli Emil Komel. Zvrstili se bodo štirje pevski sestavi, ki so razdeljeni po starostni dobi od 5 pa do 19-letnih

pevk in pevcev. Vsak zbor bo nastopil s sebi primernim izborom pesmi v izredno sugestivnih prostorih obnovljenega poznorenesančnega dvorca sredi briških vinogradov in sadovnjakov. Zbore vodita Damijana Čevdek Jug in David Bandelj.

AŠZ Olympia / Zaključna prireditev

Združenje Olympia vabi na zaključni prikaz dela skupin gymplay, ritmike, orodne telovadbe in show dance "The Blues Brothers", ki bo v ponedeljek, 5. junija, ob 18. v njeni telovadnici na Drevoredu 20. septembra.

AŠZ Olympia in SD Sončnica / Poletno središče Srečanja 2017

Olympia skupno s Skupnostjo družin Sončnica pa vabi na poletno središče Srečanja 2017 za otroke od 3. do 12. leta, ki bo potekalo v Zavodu Sv. Družine v Ul. Don Bosco 66 v Gorici med 19. junijem in 11. avgustom. Na programu so šport, zabava, igre, animacija, risanje, gledališka delavnica, kuharska delavnica, ročni izdelki, izleti, kopanje v bazeni (s poklicnimi trenerji in animatorji). Vsi stroški za izlete oz. vstopnice so vštet v tedenski vpisnini. Prihod 7.30-8.45, prvi odhod 13.30-13.45, drugi odhod 15.30-15.45. Dnevna vpisnina: od 7.30 do 13.30 12 evrov (malica); od 7.30 do 15.30 18 evrov (malica in kosilo). Tedenska vpisnina: od 7.30 do 13.30 50 evrov (malica); od 7.30 do 15.30 80 evrov (malica in kosilo). Predvpis do 10. junija za vseh 9 tednov: en teden brezplačen! Za drugega otroka je predviden popust (dodatni popust z 3. oz. 4. otroka). Informacije in vpisovanje od 1. junija dalje na tel. št. +39 335 5952551 (Damijana Češčut)

ZCPZ Gorica / Besedila za darovanjske pesmi

Odbor Združenja cerkvenih pevskih zborov-Gorica je na zadnjem zasедanju pregledalo delovanje odraslih pevskih zborov, ki delujejo v naših župnijah. Število pevcev je v zadnjem desetletju padlo in zbori izvajajo težje skladbe mogoče le ob večjih praznikih, v nekaterih župnijah se opuščajo tudi štiriglasne skladbe. Zato je odbor sklenil, da bo začel z izdajo novih cerkvenih skladb, začeni s tistimi, ki jih je najmanj na razpolago, katere pa so nujno potrebne pri bogoslužju, vsaj na nedeljo. Posvetili se bodo najprej darovanjskim pesmim, za katere zbirajo tudi nova besedila. Zato prosijo vse, ki imajo že kaj napisanega ali imajo veselje do pisanja pesmi, da najkasneje do 10. julija 2017 pošljejo besedila, primerna za darovanje. Ta bodo morala najprej na goriški nadškofjski urad, kjer bodo pregledana. Besedila, ki bodo ustrezala pogojem cerkvenega bogoslužja, bodo uglasbena za moške, ženske ali mešane zборе (dvoglasno, trogласno ali štiriglasno). Pri darovanjski pesmi ne potrebujemo kitice, ki nadomešča himno "Svet", kajti pri bogoslužju je dovoljena le uporaba mašnega besedila. Besedila lahko zainteresirani oddajo na uradu Združenja ali pošljejo po pošti ali po e-pošti na naslov zcpz_g@icmail.com.

Erika Brajnik

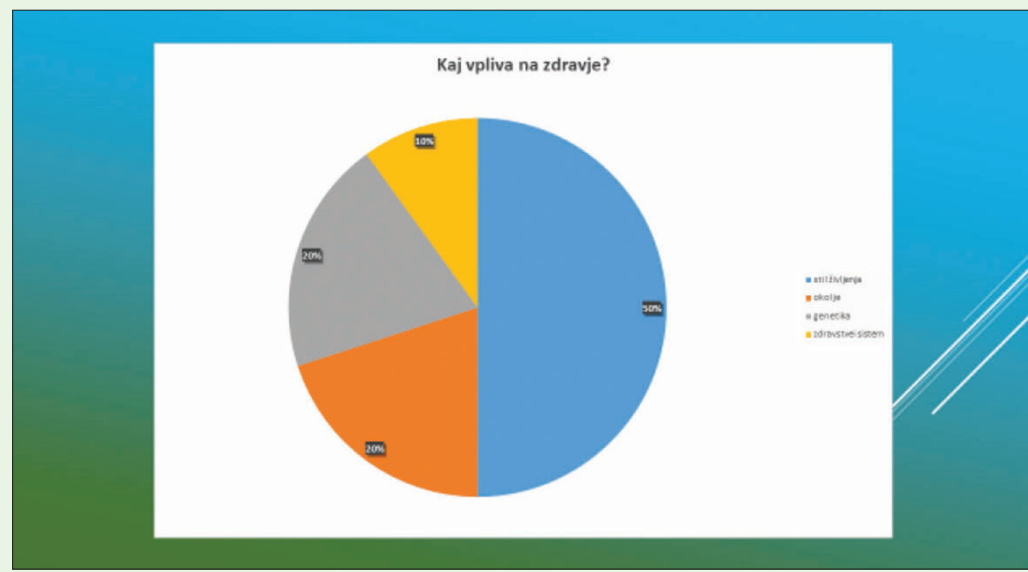
NATUROPATSKI NASVETI (155)

KAKO PA SE MIKROBIOTA ŠPREMINJA SKOZI ŽIVLJENJE? Kaj vpliva na zdravje?

Na zdravje vpliva predvsem naš življenjski stil, način prehranjevanja in telesna vadba. Tudi v starosti je pomembno, da urimo možgane, tako zgornje kot spodnje.

Prehrana je pomembna za naše črevesje, z bazično, zelenjavno prehrano predvsem za večerjo si zagotovimo, da se pH v prebavnem traktu ne spremeni in da hrani dobro mikroorganizme v telesu, s tem zagotavljamo primerno modulacijo celotnega imunskega sistema.

/ konec
www.saeka.si

Nit skozi življenje

Kilogram mesa za dva evra (2)

Ves dan razmišljam o članku in o idealnem slovenskem kupcu, verjetno evropskem kupcu, o katerem je avtorica pisala. Strah me je takih idej. Strah me je prihodnosti. Strah me je družbe, ki počasi uničuje naše dostojanstvo in našo svobodo. Poceni delovna sila, ki uboga, ki nima kritičnih idej, ki kupuje to, kar ponujajo velika nakupovalna središča, za nekaj evrov in živi tako, kot narekujejo reklamni plakati in veliki proizvajalci. Potrošnik, ki dela za vse nižjo plačo od jutra do noči. Potrošnik, ki molči in pridno kima pred televizijo. Potrošnik, ki je lahko tudi nepismen. Ker branje človeka osvobaja. Svoboda pa nam hočejo vzeti. Potrošnik, ki je vse bolj reven in potreben socialne pomoči. Iz hvaležnosti bo potem volil tiste, ki mu bodo podarili dva evra. Dva evra za

kilogram mesa. Srednji sloj je nameč oblastnikom zoprni, nevarni, ker ima preveč časa za razmišljanje. Ker bi plačal kvalitetno meso tudi pet evrov. In nekoristen je, ker posveča premalo časa proizvodnji, garanju... Kupcu je dovolj ena vrsta piva in kilogram mesa za dva evra. To me na nekaj spominja. Na tiste čase, ko smo imeli v Italiji vsega na pretek. Bila so leta, ki smo jih imenovali leta blagostanja, leta ekonomskega razmaha... "boom economico". In smo vsi imeli vsak dan meso na mizi, otroci pa vseh dobrot na pretek. Takrat smo z družino nosili prijateljem v Podnanos polne vreče priboljškov: kavo, čokolado, pralni prašek, piškote in testenine. Ker so bile v tedanjih Jugoslaviji police v trgovinah skoraj prazne. Tedaj je bilo onstran mej meso izredno poceni, sicer smo ga plačevali v dinarjih,

ne v evrih in na voljo pa je bila le ena vrsta piva. Tako kot piše v članku, da je tudi sedaj moderno. A tistikrat smo verjeli, da je na zahodu, v kapitalizmu boljše. Da je država po meri človeka, da so plače dostojne in da lahko v trgovini nakupiš vsega, kar si zaželiš. In je tudi res bilo tako. Nekako. Predvsem plače so bile dostojne in od poštenega dela je človek lahko živel. Vsaj naša družina in naši znanci in prijatelji smo dostojno živeli. Precej dostojno... V tistih letih, si sploh nismo zamišljali, da bodo prišli časi, ko se bodo plače začele nižati, ko bodo lepe trgovine, ki so se tedaj komaj na novo odpirale, nadomestili poceni diskonti. Kjer bo hrana nametana v kartonastih skatlah in bo naokoli neprijeten vonj po prahu in umazaniji. Pa ravno o tem je pisala avtorica članka v Primorskih novicah. O tem, da tistim, ki kupujejo meso za dva evra na kilogram in se zadovoljijo z najcenejšim pivom, ni mar za lepo urejene, čiste in okrašene trgovine. Niti za luči in velike izložbe. Samo da je neke nametanega. Samo da je poceni. Kvaliteta, izvor, način pridelave in

predelave.... vse to ni važno, če nimaš denarja. In si utrujen od garanja. Še pred nekaj leti sem verjela, da gradimo družbo za človeka, da delamo zato, da lahko udobno, dostojno živimo. Zdaj močno dvomim, da je res tako. In vse bolj se bojim, da je svet vsak dan bolj prirojen tistim, ki vladajo, ki imajo denar. Peščici pravzaprav, majhni peščici, ki razpolaga z bilijoni. In prisega, da se bori proti lakoti v svetu, medtem ko sedi za lepo obloženo mizo. Tako nekako, kot bivši predsednik Združenih držav

Barack Obama, za katerega so nadebudni italijanski podjetniki baje plačali 850 evrov, da so dobili vstopnico in so potem poslušali, kako bi se dalo odpraviti revščino nerazvitega sveta. Množice pa so tu, smo tu, da garamo. Vsi ostali razen peščice. Občutek imam, da nas imajo ves čas za norca. Nепrestano. In se sprašujem, ali se tako zdi samo meni, ker sem jezna in zagrenjena, ali se to zdi tudi ostalim. Vsi nas imajo za norca, že od otroštva, ko nam slavni igralec z neko kokošjo ob strani ponuja piškote iz idiličnega sveta. Ali

ko otroke zavajajo z zdravimi mlečnimi sladkarijami Kinder, kjer pa ni mleka, ne glede če je sploh zdravo ali ne, ampak samo palmova mast. Kot v ostalih izdelkih za otroke. Otroci pa so vse bolj bolni in vse bolj odvisni od reklam tega sanjskega, idiličnega sveta. Kot odrasli, ki se množično pehamo v zadružni veleblagovnici COOP, Cooperative operaie, nekaka delavska zadruga, kjer nam osladen glasek iz mikrofona stalno poje " la Coop sei tu, la Coop sei tu.... " (Coop si ti, Coop si ti sam). To je tista zadružna trgovina, ki je šla ponekod v stečaj in je požrla vse prihranke delavskih družin, ki so tja vložile ves prihranjen denar. Pa naj bi bila to jaz. Ne, jaz nimam teh pokradenih prihrankov, sploh jih nimam, pa tudi kradla nisem nikomur. Nikoli. Coop nisem jaz. Zagotovo.

/konec
Suzi Pertot

Košarka

Bregovi košarkarji prvič na državni ravni

Slovenski šport v Italiji je na počitnicah, v moštvenih panogah se je sezona, ki sovpada s šolskim letom, končala. Vtis sta popravili, tik pred koncem, navdušujoči in po svoje zgodovinski napredovanji košarkarskih vrst Brega Mediacem in Sokola. O Nabrežincih smo se že razpisali, pred tednom dni pa so za morda najodmevnejši dosežek (ob suverenem obstanku Sloge Tabor Televita v enotni državni odbojkarški B ligi) našega športnega gibanja v sezoni 2016/2017 poskrbeli Brežani. Po več letih jim je, prvič v zgodovini kluba, uspel preboj v državno C ligo Gold ob bok Jadranu Ispem. V finalu končnice so varovanci trenerja Toma Krašovca v dveh tekmah opravili s trdoživim San Danielem in se v obljemu navijačev veselili na Videmskem, v domovini surovega pršuta.

Finalni dvoboji so bili zadnja leta za klub iz dolinske občine kot zakleti, v C2 ligi so tik pred koncem ostali z dolgim nosom že trikrat, predsednik Walter Mocer, ki mu je po zmagi vidno odleglo, pa je omenil poraze v finalnih tudi klubskih odbojkaric in nogometašev. Roko na srce, tak razplet je bil letos pričakovano dejansko že od avgusta, ko je v Dolini s treningi začela sijajna ekipa s šestimi preverjenimi veterani (nekdanjimi A in B ligaši) in skupnico zelo perspektivnih mladincev. Carra je bil še nekaj sezon nazaj faktor v A2 ligi, prvotnega parkete je okusil tudi Pigato, Vecchiet je bil kot center dolga leta prva violina v B ligi, Ciglia-

ni, Grimaldi in Schina, danes tridesetletniki, pa so med boljšimi igralci v deželi. Skratka izjemno zanesljiv nabor standardnih igralcev, ob katerih so pomembno vlogo odigrali tudi pri Bregu vzgojeni dvajsetletniki Gelleni, Crismani, Gregori in Zobec. Vso sezono je moštvo prednjačilo v rednem delu najvišje deželne lige, neznanko pa je predstavljal učinek v play-offu, tudi ker so proti glavnemu konkurentu (in nato finalistu) San Danieleju, ki je v finalu zlomil Brežane že pred nekaj leti, naši izgubili v tekmi za pokalni naslov v Latisani za Veliko noč. V končnici prvenstva pa se je nadaljeval zmagoviti pohod, ki je v določenem trenutku, pred povsem nebolečim porazom v predzadnjem krogu rednega dela, trajal polnih dvajset sobot. Skupno pa je v 33 nastopih sezone Breg izgubil samo štirikrat. Torej napredovanje, čisto kot solza, ki se ga je pristno veselila vedno zvesta in srčna publika iz vse občine, pa tudi iz Trsta. Kakšni scenariji se obetajo zamejski košarkarji v novi

sezoni, še ni znano. Društva iz projekta Jadran imajo pravico do dveh mest v C ligi Gold (Jadran, Breg), enega v C Silver (Sokol), dveh v D (Bor, Kontovel) in enega v promocijski ligi (Dom). Pri Bregu in Sokolu bodo najprej prespali praznovanja po dosežkih in šele nato odločili, kako naprej. Oboji v višjem nadstropju zaradi pravilnikov zagotovo ne bodo mogli igrati v svoji telovadnici, tudi stroški bodo znatno višji. Bor pa bi ob kaki morebitni odpovedi lahko celo sprejel naknadno vključitev spet v C ligo. Bomo pač videli. Dve napredovanji pa gresta vsekakor v zgodovino naše igre pod košema.

HC

S 1. strani

Naši črni koraki ...

Prvi je spregovoril Matija Ogrin, ki je poudaril, da je bil Komar sicer profesor filozofije, a bolj kot profesor je bil učitelj pri iskanju življenjske modrosti. V spomin in nadaljevanje njegovega nauka so v Ljubljani ustanovili zavod Philosophia perennis. Med ustanovnimi člani so tudi Erika Jazbar in Peter Černic iz Gorice ter Martin Sušnik iz Argentine. Zavod torej povezuje tri Slovenije. Pred kratkim so izdali novo Komarjevo knjigo *Človeški čas*, ki je prevedena iz španščine in prinaša predavanja, ki jih je imel v Argentini leta 1966. V tej knjigi so preiščevali o čarnosti človeške narave. Mnogi ljudje se namreč ne zavedajo vrednosti časa, bežijo v preteklost in silijo v prihodnost, edino svojega časa ne doživljajo. Realistična drža mora biti usmerjena v sedanjost in odločitve so stvar sedanjosti, čeprav povezane s preteklostjo in prihodnostjo. Komar govori odprto, razumljivo in jasno, zato so ga študentje posebno cenili. Knjiga *Človeški čas* je že šesta Komarjeva knjiga v slovenščini. Izhodišče njegove filozofije je ustvarjenost sveta, to pomeni, da za njim stoji Stvarnik in, če je tako, je v vseh stvareh neki smisel. Ta smisel moramo iskati in razumevati. Naloga filozofa je iskanje jasnosti v stvareh, do najvišje možne mere. Če razumevamo smisel stvari, odkrivamo naravni red in, če so bitja od Stvarnika, jih razumevamo. Bivanje je povišano, ko gre po poti kreposti in sledi naravnemu redu.

Besedo je potem prevzel Martin Sušnik, profesor filozofije na Katoliški univerzi v Buenos Airesu, avtor esejev, skladatelj liturgične glasbe in aktiven član slovenske skupnosti. Govoril je tako zavzeto in prepričljivo, da smo imeli vtis, kakor da poslušamo samega M. Komarja. Izvajanju je dal naslov *Realizem, ki osvobaja*. Takoj je povedal, da bi bil Milan Komar vesel, ko bi videl, da želimo pogledati v realnost in se poglobiti v pojem svobode. Tudi v njegovih knjigah pojem svobode povezuje vsa druga vprašanja. Žal je v današnjem svetu pojmovanje svobode pogosto zgrešeno. Svoboda je po sv. Bernardu na treh stopnjah. Prva je zunanja svoboda, svoboda v dejanju, ko nimamo ovir, da bi nekaj naredili. Ta prva stopnja pa ni edina in tudi nima smisla, če ni druge stopnje, svobodne volje, namreč, da nekaj

hočemo narediti, druga pa nočemo. Zaradi te notranje svobode se ne more nihče človeka polastiti. Ta svobodna volja je v človekovi naravi, torej je obsojen na svobodo. Tudi ko noče izbirati, izbere to, da noče izbirati. Danes človek rad beži pred svobodo, je noče in se proti njej bori. Ta notranja svoboda za nas ni ugodna, nam prinaša težave. Prva od teh težav je odgovornost. Težo odgovornosti je treba namreč nositi, s tem postanemo pravi junaki. Druga težava je odpoved: neke možnosti sprejmemo, druge pa moramo zavržati, ne moremo se odločiti za več stvari istočasno, moramo izbirati in odločitve so boleče, ker moramo izpustiti tudi stvari, ki nas privlačujejo. Svoboda nas obsoja na samoto, saj smo v svobodnih odločitvah sami s seboj. Žal

E. Jazbar, M. Ogrin, M. Sušnik, I. Senčar (foto dd)

ljudje večkrat mislijo, da je edina svoboda tista prva stopnja, prepričani so, da so svobodni, a v resnici niso. Večkrat delamo to, česar v resnici nočemo, drugi nas vodijo v neki pasivni aktivizem, ko kar naprej nekaj delamo in hitimo, pa ne vemo, koliko imajo vsa ta dejanja izvor v naši notranji svobodi in notranji iniciativi. Mnogi sodobni misleci in učitelji so prepričani, da pospešujejo svobodo s tem, da zanikajo objektivne resnice in ne priznavajo nobene hierarhije, vse naj velja enako, zato ni nič javno. S tem pospešujejo le pasivnost. V resnici moramo med možnostmi izbirati na podlagi lestvice vrednot, objektivne resnice. Bolj bomo to spoznali, bolj bomo odločali. Če zanikamo ta naravni red, nas lažni preroki z lahkoto peljejo na kriva pota. Komar pravi, da je treba živeti iz srca, iz jedra naše osebe, iz notranjosti, le tako se bomo lahko poglobili v bistvo drugih. Tretja stopnja svobode je sovpadanje človeka s samim seboj. Jaz sem časovno bitje, vedno raste, nisem še uresničil vseh svojih zmognosti in izvršil vsega, kar bi lahko. Paziti moram, da ne zgrešim poti, če napako izbiram in odločam. Držati se mo-

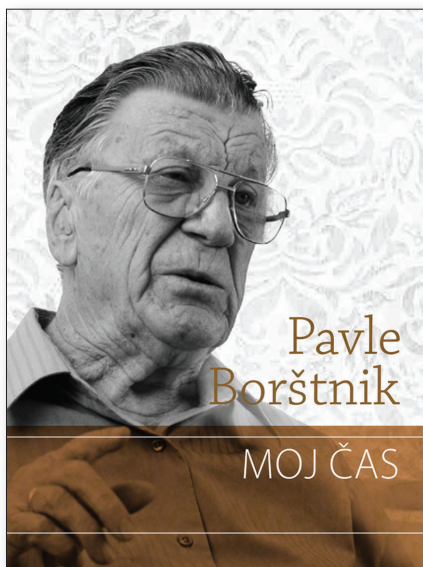
ram klasične morale: spoznaj samega sebe in bodi, kdor si! Vsak ima svoje talente in se ne sme ozirati na talente drugih. Vedeti moram, kaj k meni spada, moram se sprejeti in živeti v soglasju s tem, kar sem. Ne smem iz svojih meja in biti nekaj, kar nisem, ker se sicer uničujem. Ljubiti moram samega sebe in se ponižno sprejeti. Vse to ne pomeni zaprtost, ampak nasprotno, le v sovpadanju s svojim bistvom bomo plodni in nosili v sebi obilje in radodarnost, saj nihče ne more dati tega, česar nima. Take osebe izžarevajo energijo, privlačijo k sebi druge in jih znajo sprejemati, obenem rastejo v stiku z drugimi. Predavatelj je končal s pozivom, da mora sodobna družba poglobiti in razjasniti pojem svobode. Kot zadnji je nastopil Igor Senčar z naslovom *Komarjeva družbena in politična misel*. Leta 1993 je Lojze Peterle pozval neka-

tere mlade krščanske demokrate v Buenos Airesu, naj poglobijo poznavanje stranke, zgodovino in tradicijo. Prof. Komar naj bi jim predaval o temeljih politike in o tem, kako se naučimo pravilno izbirati. Pripravil je deset predavanj. V njih je razvil vprašanje naravnega reda, kako moramo spoznavati realnost in potem delovati. Analiziral je pojme svobode, izbiranja in odločanja. Kaj je red in kaj je za človeka in družbo dobro, to so temeljna vprašanja družbene in politične misli. Vprašati pa se moramo najprej, kaj je človek in kaj je družba. Mi ustvarjamo v družbi neki red, a pri tem moramo upoštevati, da je človek ustvarjen po Božji podobi in da je vsak deležen enakega dostojanstva. Človek ni sredstvo, ampak cilj. Ustave in zakoni nam potrjujejo pravice, toda te pravice nimajo vira v državi, ampak v Stvarniku, zato so nam dane od vedno, nam pripadajo in so nedotakljive, država nam jih le prizna. Politična misel ima torej merilo v naravnem redu in človekovem dostojanstvu. Edina obramba družbe pred lažjo je globoko moralno življenje. To družbo poživlja in država postane obraz osebnega življenja in kreposti državljanov.

Občni zbor Založbe Mladika

Pregled izjemno delovanja

Redni občni zbor Založbe Mladika je bil letos 23. maja v prostorih v Ul. Donizetti, 3 v Trstu. Člani zadruga so se zbrali ob drugem sklicanju in pregledali splošno delovanje revije in založbe nasploh. Predsednik je podal vsesplošno poročilo delovanja, nato je sledila krajša debata. **Založba Mladika** deluje kot zadruga oz. neodvisno podjetje od leta 1999 (prej je bila samostojni odsek Slovenske prosvete v Trstu). Revija "MLADIKA" pa je kulturna in družinska revija, ki izhaja v Trstu neprekinjeno že od leta 1957 in je ena najstarejših publikacij Slovencev v Italiji in na Slovenskem sploh. Lani, v šestdesetem letu izhajanja, je mesečnik doživel mnogo grafičnih, uredniških in vsebinskih sprememb ter je tudi povečal svoj obseg. Objavlja prozne in pesniške prispevke, članke na zgodovinsko tematiko, ocene knjig in razstav, literarne eseje, v uvodnikih se uredniški odbor loteva najbolj žgočih tem in problemov naše zamejske ter širše slovenske stvarnosti, od šolske problematike do političnih premikov in dogajanj v verskem in vsakdanjem življenju. Ob posebnih dogodkih in obletnicah izdaja tudi priložnostne priloge. Revija izhaja običajno na štiridesetih straneh v barvnem tisku desetkrat letno. V mesečniku Mladiki že od leta 1982 izhaja mladinska priloga RAST, ki jo odlikujeta živahnost in mladinska razgibanost. Rast objavlja uvodnike na aktualno tematiko, ocene filmov, intervjuje, literarne prispevke in nagrajena literarna dela na vsakoletnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba ter

Pavle
Borštnik
MOJ ČAS

poročila z najrazličnejših manjšinskih mladinskih in verskih srečanj po Evropi. Uredniški odbor Rasti sestavljajo izključno mladi dijaki in študentje ter je ločen od uredništva revije Mladika, tako da imajo mladi ustvarjalci proste roke pri urejanju svojega lista. Revija Mladika že več kot štiri

desetletja spodbuja k literarnemu ustvarjanju in razpisuje nagradni literarni natečaj za prozo in poezijo, ki je odprt vsem. Razglasitev nagradjenih del poteka na Prešernovi proslavi v Peterlinovi dvorani, ki jo prireja Društvo slovenskih izobražencev v sodelovanju s Slovensko prosveto iz Trsta. Leta 2016 je na literarni natečaj Mladike prispelo kar 75 prispevkov v prozi in 50 ciklusov pesmi, sodelujoči pisci so bili iz osrednje Slovenije in zamejstva. Komisija literarne nagrade Mladike sestavljajo pisateljica Vilma Purič, prevajalka prof. Diomira Fabjan Bajc, pisateljica Evelina Umek, prof. Marija Cenda in odgovorni urednik revije Marij Maver, vse nagrajene in nekatere priporočene prispevke objavljajo v

naslednjem letniku v reviji Mladika.

Knjižni program založbe Mladika leta 2016 sestavlja enajst novih naslovov (in trije ponatisi). Nekateri avtorji različnih starosti in izvora so prelili svoja čustva, notranja razpoloženja in misli v štiri pesniške zbirke, ki sodobnemu bralcu ponujajo možnost intimnega stika z lepoto, a tudi z bolečino, z najglobljim človeškim bistvom in z naravo. Nekaj o tem pripoveduje presenetljivi pesniški prvenec Marije Kostnapfel z naslovom "PESMI" (za to knjigo je avtorica prejela letošnjo literarno nagrado Vstajenje). Spremnemu besedo je za to zbirko zapisala prof. Marija Pirjevec. Izredna je tudi pesniška zbirka mladega, enainvajsetletnega tržaškega pesnika Alessandra Lutmana, živečega v Trzinu, ki nosi naslov "JESENSKE PESMI. O SEBI V VERZIJH". Zbirko, ki je izvirno nastala v italijanščini, sta v slovensko prevedla David Bandelj in Slavica Radinja. O ljubezni in njenih pojavnostih beremo v pesniški zbirki "SREČNO SRCE JE SRCE POLNO LJUBEZNI", postumno delo Jožice Štimac Glavina, kateremu je spremno besedo napisala prof. Marija Cenda. Založba Mladika se

je želela pokloniti jubilatnu, pesniku Aleksiju Pregarcu, ki je lani slavil okroglo življenjsko obletnico, osemdeset let. To je storila z objavo dvojezične pesniške zbirke z naslovom "TRST IN NJEGOVE KROŠNJE/TRIESTE E LE SUE FRONDE" (s prevodi pesmi v italijanščino Darie Betocchi in Jolke Milič), spremno besedo je dodala Irena Žerjal. Posamezne pesniške razdelke v knjigi so ilustrirali razni tržaški likovni umetniki, zanimiva je npr. slika Deziderija Švare, ki je nastala po motivu Pregarčeve pesmi Vodnjak. Pisatelj, dramatik, pesnik, časnikar, esejist in gledališki kritik Marij Čuk pa se vrača med bralce (zadnji roman je napisal pred osemnajstimi leti) z daljšim pripovednim delom, romanom "MOLK KOLORADSKIH HROŠČEV". Avtor je z enkratno pripovedno spretnostjo sestavil

razčlenjeno zgodbo o naši zamejski stvarnosti. Zaradi velikega povpraševanja je knjiga že pošla in so jo že ponatisnili. Svoje pogovore s tržaškimi besednimi ustvarjalci je Jože Horvat nadaljeval v drugem delu knjige "NAVDIH IN BESEDE. PISATELJI IN PISATELJICE S TRŽAŠKEGA 2". V tej zajetni knjigi (ki dopolnjuje tisto iz leta 2012) se je časnikar, pisatelj in literarni kritik Jože Horvat pogovarjal z Vilmo Purič, Igorjem Škamperletom, Miranom Košuto, Markom Sosičem, Alenko Rebulu, Borisom Pangercem, Sergejem Verčem, Markom Kravosom, Ireno Žerjal in Sašo Martelanom. Delo Martina Brečlja "ANATOMIJA POLITIČNEGA ZLOČINA" sega na področje zgodovine. Trojni umor v Rossettijevi ulici, v katerem je avtor, po izobrazbi filozof, poklicno pa časnikar, na podlagi obširnega arhivskega in dokumentarnega gradiva odgovoril na vprašanje, kdo je pred dvaindesetimi leti v Trstu umoril zakonca Vuk in ljubljanskega profesorja Draga Zajca. Tudi to delo

v kateri avtor številnih morskih uspešnic odkriva nepoznano poglavje tržaške preteklosti, ko je na začetku 19. stoletja sedem ladij ruske vojne mornarice prebilo dve leti v Trstu: mladi ruski kapetan Vladimir Bronjevski, ki je poveljeval posadkam teh ladij, je

svoja opažanja o mestu, okolici (jama Vilenica in Lipica) in ljudeh (bolj resnih Slovencev in lahkotnih Tržačanov, razuzdanih predvsem med pustovanjih) beležil v dnevnik, ki je postal osnova za Volpijevo knjigo, katero bogati tudi slikovno gradivo v barvah. O dogajanju med Slovenci čez lužo poroča postumna knjiga Marjana Pertota "V SENCJI JAVORA IN LIPE. GLEDALIŠKO IN KULTURNO DELOVANJE SLOVENCEV V KANADI 1927-2010". Knjižničar Marjan Pertot je obravnaval predvsem gledališko dejavnost kanadskih Slovencev, ki so se ukvarjali tudi z drugimi kulturnimi dejavnostmi, kot npr. s skavtizmom, zborovskim petjem, praznovanjem narodnih praznikov itn. O življenju v Ameriki pripoveduje tudi zajetna avtobiografska knjiga Pavleta Borštnika "MOJ ČAS". Gre za delo, ki združuje avtobiografijo in obsežna razmišljanja o dogodkih, ki so usodno vplivali na avtorjevo "žrtovano generacijo". Lani so pri Mladiki izdali tudi tradicionalni zbornik jubilejnih 50. študijskih dnevoev Draga, ki nosi naslov "PETDESET DELCEV ŠE NI CELOTA" in prinaša vsa preda-

vanja ter okrogle mize Drage (oblikovali so jih: Andrej Capuder, Katica Cukjati, Tine Hribar, Sergij Pahor, Alenka Rebula, Edvard Kovač, pa še Marija Pirjevec, Igor Omerza in msgr. Stanislav Zore). Ker je v letu 2016 knjiga Bruna Volpija Lisjaka "RIBIČSARDON" pošla, so jo ponatisnili. Za esejistično delo "QUESTA TRIESTE..." ki je izšlo leta 2015 pri Mladiki, sta avtorica Marija Pirjevec in založba prejeli posebno priznanje literarne nagrade Latisana per il Nord Est, ki jo prireja občina Latisana in ki je bila v letu 2016 razpisana že trindvajsetič. Založba Mladika je v letu 2016 priredila razne predstavitve in srečanja ob knjigah v Tržaškem knjižnem središču, v slovenskih knjižnicah in najrazličnejših prireditvenih prostorih. S svojimi knjigami je bila jeseni prisotna tudi na 32. slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani, na katerem je priredila kar štiri dogodke oz. predavanja in okrogle mize. Zaradi birokratskih zapletov (spremenjena zakonodaja v Sloveniji glede prodaje) se je sama ni udeležila s samostojno stojnico, kot je bilo v navadi doslej. Skupaj z Založništvom tržaškega tiska je Mladika skrbela tudi za kulturni program v Tržaškem knjižnem središču TS360 na Oberdankovem trgu in tako je redno prirejala jutranja srečanja "Kava s knjigo" (kavo je kot običajno velikodušno ponujalo podjetje Primo Aroma), teh srečanj je bilo v letu 2016 kar štirideset.

Na letošnjem občnem zboru so člani zadruga Mladika tudi pregledali in sprejeli finančni obračun prejšnjega leta, pripravili proračun za letošnje leto in izvolili novi odbor zadruga, v katerem so Ivo Jevnikar, Sergij Pahor in Mario Maver. Na občnem zboru so prisotni spregovorili tudi o tem, kako čim bolj organizirati distribucijo in reklamo bodisi za knjige kot za revijo, saj je po mnenju članov izredno zanimiva in bogata in lepo bi bilo, če bi pridobili še kakšnega bralca. Založba Mladika iz Trsta vsekakor dobro deluje in vsi sodelavci bodo poskušali njeno uspešnost še nadgraditi.

MAP

Numizmatika

Zbirateljski kovanci Republike Slovenije

Nedavno je Svet Banke Slovenije sprejel odločitev, da bodo v ponedeljek, 29. maja letos, izročili v obtok in prodajo letošnje slovenske zbirateljske kovance, ki so posvečeni 100-letnici Majniške deklaracije. V skladu z Zakonom o priložnostnih kovancih iz leta 2007, je izdajateljica Republika Slovenija tudi letos dala kovati zlatnik, srebrnik in dvokovinski zbirateljski kovanec (vrednosti 3 evre). V letu 2017 (točneje 2. februarja) so že izročili v obtok in uporabo spominske kovance vrednosti 2 evra (posvečeni so desetletnici uvedbe evra v Sloveniji), tokrat bodo na predvečer stoletnice Majniške deklaracije izdali še zbirateljske kovance, ki so uradno plačilno sredstvo le v državi izdajateljici. Kot zanimivost naj

spomnimo, da bo letošnji že deseti kovanec vrednosti 3 evrov, ki ga je Slovenija dala v obtok in ki ga lahko uporabljamo kot denarni pripomoček v lastni državi.

Majniška deklaracija je bistvenega pomena za narodni preporod Slovencev, saj je po njej narodno gibanje zajelo ves slovenski narod (v podporo zahtevam poslancev je bilo zbranih ogromno podpisov, kar 200.000, podpirali so jo posamezniki in velik del slovenske duhovščine, razne organizacije in društva, ogromno je bilo žensk in deklet, saj so bili tedaj možje večinoma v vojski) in je spet začela dozorevati misel, ki je zaradi nemškega nasilja in vojne nekoliko zamrla, naj si tudi Slovenci sami krojijo lastno usodo. Slovenski, hrvaški

in srbski poslanci iz avstrijskega dela monarhije so se povezali v Jugoslovanski klub, njegov predsednik dr. Anton Korošec je v imenu tega kluba prebral v avstrijski poslanski zbornici na Dunaju izjavo, ki je znana kot Majniška deklaracija, v kateri poslanci zahtevajo, naj se ozemlja monarhije, na katerih so živel Južni Slovani oz. Slovenci, Hrvti in Srbi, združijo v samostojno državno telo, brez narodnega gospodstva in zgrajeno na demokratičnem temelju. To je bil eden izmed najpomembnejših narodnopolitičnih programov, ki so določili zgodovino Slovencev in Južnih Slovanov v dvajsetem stoletju, saj je zanje zahteval narodno samostojnost in enakopravnost. Seveda je Deklaracija naletela na velik odpor Nemcev, cesar pa je upal na lojalnost do habsburške države in se je bolj diplomatsko odzival na zahteve Jugoslovanskega kluba (tu je bil najvplivnejši Janez Evangelist Krek, saj je bil član najštevilčnejše in najmočnejše politične skupine

Južnih Slovanov v dunajskem državnem zboru, teh je bilo 33, od katerih je bilo kar 20 Slovencev). Republika Slovenija je torej ob 100-letnici Majniške deklaracije izdala zbirateljske kovance v trajen spomin, da bi numizmatični izdelki spodbujali zanimanje za zgodovino in bi primerno ovrednotili prelopnice slovenske zgodovine. Kot običajno, imajo zbirateljski kovanci določeno nominalno vrednost, ki se krepko odteguje od realne vrednosti novca, saj jih Banka Slovenije prodaja po mnogo višji ceni od tiste, ki je na samih kovancih izrisana (zlatniki, ki tehtajo 7 gramov zlata čistine 900/1000, so nominalne vrednosti 100 evro, prodajajo jih po 320 evrov, že vrednost vsebovane žlahtne kovine zelo presega cenostotih evrov; srebrniki, teže

15 gramov srebra 925/1000, pa so naprodaj po 40 evrov, nominalna vrednost pa je 30 evrov). V isti seriji zbirateljskih kovancev je tudi dvokovinski novec vrednosti 3 evrov, ki je zakonito plačilno sredstvo po celi Sloveniji in ga daje Banka Slovenije v obtok po nominalni vrednosti oz. po isti vrednosti, ki je napisana na kovancu. Avtorica kovancev v spomin na Majniško deklaracijo je Ana Kompara iz Ajdovščine, tokrat jih je za Banko Slovenije nakovala Mincovna Kremnica iz Slovaške. Risba je preprosta, saj sta kot motiv izpostavljeni na faksimile iz ohranjenega rokopisa deklaracije, na prednji strani ročno spisan datum "29/5 17", nominalna vrednost in država izdajateljica (SLOVENIJA 2017) na hrbtni strani pa ura zapisa "1/2 9h zvečer!" in napis 100 let MAJNIŠKA DEKLARACIJA. Slike in podatki so iz uradne spletne strani Banke Slovenije.

Tudi letos bo dala Banka Slovenije v prodajo za numizmatične navdušence tudi posebno pakirano zbirko vseh slovenskih evrokovancev z letnico 2017, ki jo sestavljajo vsi tečajni evrokovanci s slovensko nacionalno stranjo, dvokovinski zbirateljski kovanec vrednosti 3 evrov in spominski kovanec za 2 evra. Kdor zbira kovance po letnicah, si mora kupiti take pakete, saj večina novcev z datumom 2017 ne bo v rednem obtoku, saj kuje Banka Slovenije nove kovance le po potrebi določenega apoenav v prometu. Takih paketov so pripravili 8000 kosov v navadnem kovancu (prodajna cena je 25 evro) in 1000 kosov v proof kvaliteti (zrcalni tehniki ali tehniki visokega sijaja, prodajna cena je 60 evro). Za vse, ki jih taki numizmatični izdelki zanimajo, si jih lahko nabavijo oz. kupijo pri blagajniškem okencu Banke Slovenije v Ljubljani ali v nekaterih poslovalnicah Deželne banke Slovenije in tokrat tudi nekaterih poslovalnicah banke Nove KBM, po celi Sloveniji, od 29. maja 2017 dalje.

Mitja Petaros